

KESK KADIN DERGİSİ

8 MART 2018 ÖZEL SAYISI

EMEK EŞİTLİK BARİŞ!

VARDIK! VARIZ! VAR OLACAĞIZ!

[youtube/KeskTV](https://www.youtube.com/KeskTV)

[facebook/kesk.org.tr](https://facebook.com/kesk.org.tr)

[twitter/KESK1995](https://twitter.com/KESK1995)

BU SAYIDA

02 **MERHABA**
Gülistan Atasoy

**OHAL'DE KADIN:
YOKSULLUK,
YOKSUNLUK ve DİRENİŞ**
Doç. Dr. Yasemin Özgün **04**

10 **ESNEK ÇALIŞMA
ALDATMACASINA
HAYIR!**
Serpil Akpınar

**AKP'NİN AİLE
POLİTİKALARI**
Figen Çolakoğlu **16**

19 **BUNLAR BİRER SAYI
DEĞİL!**
Saliha Zorlu

**MEDYADA KADIN
TEMSİLİ**
Deniz Salman **26**

29 **AİLE HUKUKUNDA
ARABULUCULUK**
Av. Damla Yıldırım
Av. Ezgi Ergen

**POLİTİK
TAHHAKKÜMÜN
GÖLGESİNDE**
Eğitim Sen İstanbul 3 No'lu
Şube LGBTİ Komisyonu **35**

38 **RÖPORTAJ
KHK ve İHRACIN
GÖRÜNMEYEN YÜZÜ**
Ayşegül Yalçinkaya

KİTAP
ATAERKİ ve BİRİKİM
Yazar: Maria Mies
Neslihan Kırmızıgül **46**

ÇOCUK İSTİSMARINI ENGELLEMEK İÇİN YAPABİLECEĞİMİZ ÇOK ŞEY VAR

Av. Sevinç Hocaogulları

KADERİNE MEYDAN OKUYAN KADIN

Derya Şimşek Aksakal

22

TAŞERONA KADRONUN YALNIZCA ADI KALDI

Pınar Abdal

32

HAYATIN İÇİNDEN, KADINLARIN GÜCÜNDEN

Mihriban Yıldırım

43

KESK KADIN DERGİSİ
Mart 2018 | Sayı 7

Sahibi
Aysun Gezen

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Gülistan Atasoy Tekdemir

Yönetim Yeri
Selanik 2 Caddesi No:44/1
Kızılay / Ankara / Türkiye
Tel: (0312) 436 71 11
Faks: (0312) 436 74 70
Web: www.kesk.org.tr
E-mail: kesk@kesk.org.tr

Grafik Tasarım ve Uygulaması
Gülüzar Ünver

Basım Yeri
LOTUS LIFE AJANS
Şehit Cevdet özdemir Mh.
Sokullu Cd. Perçem Sk. 9/A
Çankaya - Ankara
Tel: 0312 433 23 10

Basım Adedi
7.000

Basım Tarihi
Şubat 2018

MERHABA

Gülistan Atasoy

KESK Kadın Sekreteri

VARDIK, VARIZ, VAR OLACAĞIZ!

OHAL'den savaş haline geçişin sancılarını hep birlikte yaşadığımız, aynı zamanda 8 Mart'ın dünden bugüne taşıdığı direnişin umuda katık edildiği günlerdeyiz.

Ülkemizde ve dünyada baş döndürücü hızla siyasal değişimlerin yaşandığı, ancak bu değişimlerin toplumsal ihtiyaçlardan ziyade egemenlerin ihtiyaçlarına göre şekillendirildiği kaotik bir süreci yaşıyoruz. Bu haliyle dünya henüz kadınlara, yoksul emekçilere ve ezilen halklara eşitlik, barış, adalet ve özgürlük sunmaktan çok uzak.

Uluslararası hegemonik güçlerin Ortadoğu coğrafyası üzerinden girdiği yarış ve bu yarışa ortak ettikleri bölge ulus devletlerin oluşturduğu ittifaklar bin yıllardır bir arada yaşayan halklar arasında etnik, dinsel ve mezhepsel çatışmalar yaratarak güç kazanmaya çalışıyor. Uzunca bir süredir bu çoklu denklemde 'Yeni Osmanlı' anlayışla yer tutma hevesine giren AKP Hükümeti ise yürüttüğü tutarsız iç-dış siyasetin bedelini Afrin üzerinden açtığı yeni savaş cephesiyle yoksul halk çocuklarına ve emekçilere ödetiyor. İçeride AKP-MHP eksenli oluşturulan milli cephe çizgisi, dışarıda ise ÖSO ile girilen tehlikeli ittifak ülkeyi dipsiz bir karanlığa doğru sürüklüyor.

Türkiye tarihinde bir dönüm noktası olan 15 Temmuz darbe girişimi sonrası ilan edilen OHAL

altıncı kez uzatıldı. Darbeyle mücadele adı altında çıkarılan KHK'ler ile yeni rejimin alt yapısı oluşturuluyor. OHAL'in yasal amaç ve çerçevesini aşan uygulamalar devletin tüm olanakları kullanılarak muhalif kesimlerin topyekûn tasfiyesi için kullanıldı. Askeri darbe uygulamaları olan cezaevlerinde tek tip kıyafet uygulamasından tutalım da paramiliter güçlerin olası katliamlarına getirilen cezasızlık vb. yasal düzenlemeler, parlamentonun fiili olarak feshedilmesi, yürütülen kutuplaştırıcı siyaset ve nihayetinde Afrin'e dönük saldırı... Yakın zamanlı tüm bu gelişmeler tek adamlığa dayalı yeni rejime giden yolun son virajında, 2019 yılı genel seçimlerinin ya da olası erken seçimin kaybedilme riskini, yükseltilecek milliyetçi şoven dalga ve yaratılan korku hegemonyası ile ortadan kaldırmaktadır.

Ölümlerin kutsandığı, barış talebinin ise adeta yasak edildiği, zorbalığın yasal normlar haline getirilerek iktidarın hizmetine sokulduğu zamanlarda iyimser olmak, umudu besleyip büyütecek güçte hissetmek her ne kadar zor olsa da, eşitlik ve özgürlük idealinin bizlere yüklediği sorumlulukla mücadelemize devam ediyoruz. Bin yıllardır hüküm süren erkek egemenlikli baskıların faşizme dönüşmeye başladığı dönemlerde bu sorumluluğu kadınlar olarak çok daha fazla taşıyoruz. Biliyoruz ki örgütlenen bu kötülük hali kazanırsa

şayet, en çok kaybedenler yine kadınlar olacak.

Kadınların ülkemizdeki neoliberal saldırılara, milliyetçi yükselişe ve savaşa karşı mücadele bayrağını yükseltmeye her zamankinden daha fazla ihtiyaçları var. Bunu yapacak güçleri de var. Çünkü milliyetçilik ve militarizm erkek egemenliğinden beslenir ve onu beslemeye yarar. Sürekli düşmanlık yaratarak beslenen ortamlarda emekten, kadınların hak ve özgürlüklerinden, demokrasiden bahsedilemez. İşte bu nedenlerle kadınlar emek, barış ve demokrasi mücadelesinin en önemli özneleridir.

Bugün kadınların demokrasi talepleri her zamankinden daha acildir. Çünkü bin bir emekle elde edilen kazanımlarımız ve haklarımız yasal düzenlemelerle yok edilmek isteniyor. 140 ülke arasında belirlenen 'Dünya Küresel Cinsiyet Eşitliği' sıralamasındaki yerimiz her yıl biraz daha geriye düşerken, cinsiyet eşitliğini derinleştiren ve uçurumu büyüten yeni saldırılar da artarak devam ediyor.

1857 yılında New York'ta on binlerce kadınla başlayan direnişte 129 kadın işçi canını yitirdi. 161 yıl önce dokuma işçisi kadınların canını vererek savunduğu "eşit işe eşit ücret" ve "çalışma saatlerinin azaltılması" talepleri biz kadınlar için hala güncelliğini koruyor. Neoliberal kapitalizm belası; "istihdamda ve kamusal alanda daha çok var oluyorlar" aldatmacasıyla kadınları aileye ve sermayeye bağımlı hale getiriyor.

Enformel sektörün büyümesiyle kayıt dışı çalışma büyük oranda kadınlardan ibaret hale geldi. Gelir dağılımındaki uçurum her geçen gün derinleşiyor. Erkekler aynı işi yapan kadınlardan 2.5 kat fazla ücret alıyor. Kamuda özelleştirmelerin son noktaya ulaştığı, sözleşmeli ve performans dayalı ücretlendirmenin yaygınlaştığı bu ekonomik düzenin daha işler hale gelmesinin asıl yolu ise esnek-güvencesiz çalışmadan geçiyor. Her gün karşımıza çıkan yeni esnek çalışma biçimleriyle kadın emeği giderek değersizleştiriliyor.

Bakım hizmetleri sosyal devlet sorumluluğundan çıkarılarak kadına yükleniyor. Kadınların esnek çalışarak hem işte hem de evde "makbul ka-

dınlık" görevlerini aksatmadan yerine getirmesi sağlanmaya çalışılıyor. Tercih olarak sunuluyormuş gibi oluşturulan bu sistem aslında diğer devlet politikalarıyla pekiştirilerek bir dayatmaya dönüşüyor. Esnek-güvencesiz çalışma, istihdamda var olmanın tek koşulu haline getiriliyor. Düşük ücretli ve esnek çalıştırılan kadınların aynı zamanda güvencesiz kılınarak her an işini kaybetme korkusu yaşamaları ve örgütsüz kalmaları hedefleniyor. Kadın emeği üzerinden kendini var eden ve yarattığı emek-sermaye çelişkisi gittikçe derinleşen bu sömürü çarkına karşı bizler: "Aileye Köle, Sermayeye Kul Olmayacağız" diyerek tercihimizi çok önceden yapmıştık.

Bu ekonomik sömürüyle bağlantılı olarak; eğitim sistemi başta olmak üzere kamusal alanın tümüne yayılan dinselleştirme politikalarıyla birlikte kadının asıl yerinin aile, görevinin de annelik olduğu algısı pekiştiriliyor. Cinsiyetçi politikalar ve yargı cezasızlığı nedeniyle ülkemizde kadınların en temel sorunları yaşam hakkı olmuşken; "6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair" uygulanan yasa, "kadına fazla hak tanıyor, aileleri dağıtıyor ve erkeği mağdur ediyor" denilerek hedefe konuyor.

OHAL ve KHK rejiminin kalıcı hale getirilmesi çabalarıyla iş güvencemizin tamamen ortadan kaldırılması, fetvalar, yasal düzenlemeler, gözetimler, tutuklamalar, sendikal hak ve özgürlüklere dönük engellemeler... Buraya sığdırmanın güç olduğu nice saldırıya, faşizme içkin eril şiddetin tüm biçimlerine karşı KESK'li kadınlar olarak; "emeğimiz, bedenimiz ve kimliğimiz bizimdir" demekten geri durmayacağız elbette.

Konfederasyonumuzun ilkeleri gereği, kadınların çalışma yaşamı başta olmak üzere; toplumsal yaşamın tümünde uğradığı ayrımcılığı ve şiddeti teşhir etmeye, emek, eşitlik ve barış hakkımızın peşinde olmaya devam edeceğiz.

Sözümüzü dünyanın dört bir yanında hakları ve talepleri için sokağa çıkan kadınlarla buluşturacak ve 8 Mart'ın mücadele alanlarından erkek egemenliğine bir kez daha sesleneceğiz:

Vardık! Varız! Var Olacağız!

OHAL'DE KADIN: YOKSULLUK, YOKSUNLUK ve DİRENİŞ

15 Temmuz darbe girişimini takiben 21 Temmuz 2016'da ilan edilen Olağanüstü Hal (OHAL) 19 Ocak 2018'de altıncı kez 3 ay daha geçerli olmak üzere uzatıldı. Sınırlı bir süreyle ve belirli amaçlar için ilan edilmesi ve sadece ilan edilen süreyi kapsayacak düzenlemeler getirmesi gerekirken OHAL ile yürütme tek elde toplanarak meclis bütünüyle devreden çıkarıldı ve anayasa askıya alındı. KHK'lar ile yapılan düzenlemelerle %25'i

kadın olmak üzere yaklaşık 100 binin üzerinde kamu emekçisi hukuksuz biçimde işinden atıldı, yüzlerce basın yayın organı kapatıldı, çok sayıda derneğin faaliyetleri durduruldu, kurum yöneticilerine de kamu görevinden çıkarma yetkisi verildi ve emekçilerin yıllardır elde ettikleri kazanımlar tek tek ellerinden alındı. Sosyal devlet anlayışından enikonu uzaklaşarak, iş güvencesinin ve sosyal güvenlik hakkının ortadan kaldırılma-

sına yönelik düzenlemeler hayata geçirildi. İfade özgürlüğü, grev, demokratik protesto, toplantı ve gösteri yürüyüşleri, bilgiye erişim gibi temel haklarımız OHAL bahanesiyle antidemokratik bir şekilde engellenmeye devam ediyor. Aykırı olduğu düşünülen en ufak bir ses türlü çeşit baskı ve yıldırma politikalarıyla susturulmaya çalışılıyor. OHAL toplumun tüm muhalif kesimleri için daha çok şiddet, baskı, emek sömürsü demektir. Ama OHAL en çok erkek ve heteroseksist yapıyla, tahakküm mekanizmalarını kadın üzerinden gerçekleştirmeyi sürdürüyor. Kadın cinayetlerinin katliama dönüştüğü, kadına yönelik erkek şiddetinin sistematik olarak arttığı ve 25 Kasım, 8 Mart eylemlerinin, Onur yürüyüşlerinin engellendiği, cezaevleri koşullarının giderek ağırlaştığı, LGBTİ'lere, siyasi tutsaklara yönelik cinsel tehdit ve tacizle daha sık karşılaşıldığı kadın düşmanlığının türlü çeşit görünümleriyle yüz yüze geldiğimiz günler yaşıyoruz. KHK'ler ile yalnızca işimizden, ekmeğimizden olmakla kalmıyoruz aynı zamanda giyimimize, kamusal alandaki davranışlarımıza ve siyasi irademize getirilen engeller ve yasaklar ile sivil ölüme mahkûm ediliyoruz, yaşamlarımız tahakküm altına alınmaya çalışılıyor.

Yoksulluk, Güvencesizlik, Aileye Bağımlılık

OHAL kadınlar için sosyal ve ekonomik olarak da her türlü güven ve güvenceyi rafa kaldırıyor. Bir ayda işsiz kalan kadınların sayısı on binleri buluyor. Toplumsal cinsiyetçi iş bölümü sonucunda OHAL'de kadınlar daha fazla yoksullaşıyor, daha fazla güvencesizleşiyor.

2001 yılından bu yana AKP ile cisimleşen devletin aile politikalarına bakıldığında kadını, öncelikle ailede "kocasına" sonra da devlete bağımlı kılma amacının güdüldüğü görülür. Devletin devamlılığı, istihdam ve üretim potansiyeli "kutsal annelik" varsayımı aracılığıyla gerçekleşir. AKP dönemi boyunca, kadınların beş çocuk doğurup onları büyütüp ev işlerini yaparken evde parça başı işlerle "aile gelirine" katkıda bulunması ya da belirli zamanlarda çağrıya bağlı olarak gittikleri işyerlerinde çalışarak bu durumda da evdeki işlerini aksatmamaları bekleniyor. Kadınlara annelik rolü dayatılarak "annelik" ideolojik olarak

OHAL ile yürütme tek elde toplanarak meclis bütünüyle devreden çıkarıldı ve anayasa askıya alındı. KHK'ler ile yapılan düzenlemelerle %25'i kadın olmak üzere yaklaşık 100 binin üzerinde kamu emekçisi hukuksuz biçimde işinden atıldı, yüzlerce basın yayın organı kapatıldı, çok sayıda derneğin faaliyetleri durduruldu, kurum yöneticilerine de kamu görevinden çıkarma yetkisi verildi ve emekçilerin yıllardır elde ettikleri kazanımlar tek tek ellerinden alındı.

her bir yandan taçlandırılıyor. Kalkınmacı ekonominin aile planlaması modelinin modasının geçtiği, üç-beş çocuk diye tutturulduğu, kürtajın fiili olarak yasaklandığı, hamilelerin "takip" ve "ihbar" edildiği bir ülkede aileci politikalara karşı yükselen feminist eleştiri son derece yerinde. Ancak şunu da hatırlamak gerekiyor ki bu ülkede herkesin anneliği eşit değerde değil, her kadın anneliğe teşvik edilmiyor ve her annelik yüceltilmiyor. Örneğin Kürt kadınların, yoksul kadınların, eşcinsel kadınların, transların, bekar kadınların anneliği, sorumsuzluk, bencillik, bölücülük ve ahlaksızlık olarak değerlendiriliyor. Onlar "doğurup doğurup sokağa salmak, devlete yük olmak, ülkeyi ele geçirmeye çalışmak, toplumun ahlakını bozmak" gibi suçlarla itham ediliyorlar.

Bu anlamda annelik, yeniden üretim emeği ya da bakım emeği olarak kavramsallaştırılan, bireyin

türlü ihtiyaçlarının giderilerek, onun kapitalist emek piyasasına hazırlanması sürecine denk düşüyor. Kapitalizmle patriyarkanın ortaklaştığı yerde, bu yeniden üretim süreci aileye ve kadına yükleniyor. Bu sürecin *yaratıcı ve üretici değeri ekonomik anlamda inkar ediliyor*, bu sürecin gerektirdiği emek "annelik" ve "karılık" rolleri içinde doğallaştırılıyor ve değersizleştiriliyor. Böylece devletin devamlılığı, istihdam ve üretim potansiyeli "kutsal annelik" varsayımı aracılığıyla gerçekleşiyor. Özellikle uzun süredir bitmeyen "kriz" dönemlerinde, sermayenin örgütlü, nispeten yüksek ücretli, güvence ve hak talebiyle ortaya çıkabilen erkek işgücünden kurtularak, yerine emeği "aileye destek" olarak görüldüğü için ücreti düşük, sigorta ve güvence talebi olmayan, vasıfsız işlerde çalıştırıldığı için gerek kalmadığında kolayca işten çıkartabilen, düzensiz bir istihdama sahip kadın işgücünü istihdam ettiğini biliyoruz.

DİSK/Genel-İş'in 8 Mart için Kadın Emeği Raporu'na göre Türkiye'de kadın işsizliği OHAL döneminde artmaya devam ediyor. TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) kadın işsizlik oranı bir önceki yılın Kasım ayına göre 3 puanlık artış göstererek yüzde 16'ya yükselirken, erkeklerin işsizlik oranı 0,8 puan artış ile yüzde 10,2 oldu. Bilindiği gibi TÜİK tarafından açıklanan dar tanımlı (standart) genel işsizlik oranı işgücü piyasalarındaki durumu bütün boyutlarıyla ortaya koyamıyor. Dar tanımlı/standart işsizlik hesaplarının taşıdığı kısıtlar ve sorunlar nedeniyle, işsizliğin gerçek boyutlarının anlaşılması için geniş tanımlı işsizlik oranına bakmak gerekiyor. Bu açıdan yapmış olduğumuz hesaplama göre kadınların geniş tanımlı işsizlik oranı yüzde 27,9'a çıkıyor¹. Bu da işsizliğin kadınlaştığını gösteren önemli bir sonuçtur.

Necla Akgökçe'ye göre DİSK'in bu araştırmasında toplumsal cinsiyet filtrelemesi olsaydı, burşiyer, kursiyer, stajyerler arasında istihdam rakamlarını yukarı çeken ne kadar kadın olduğunu saptamak mümkün olabilirdi. Dahası kadın işsizliği bu kadar yüksekse, sosyal güvenliğe erişim de çok düşük olacaktır. Cinsiyet esasına dayalı ayrışmanın hüküm sürdüğü emek piyasalarında kadınların kadın işleri denilen, tekstil, hazır giyim,

**OHAL döneminde;
11 kadın derneği, 1 çocuk
hakları derneği kapatıldı.
35 kadın belediye başkanı/
eş başkanı tutuklandı
ve kayyum atanan
belediyelerde kadın
merkezleri kapatıldı. OHAL
sürecinde mücadele eden
kadınlar gözaltına alınıyor,
tutuklanıyor, bebekleriyle
cezaevine giriyor.**

gıda (konserve üretimi örneğin) perakende, hizmet, tarım gibi sektörlerde yoğunlaşması ve bu işlerin büyük bir bölümünün taşeronlaşmaya ve kısmi süreli sözleşmeli, geçici güvencesiz çalışmaya yatkın olması, işyerinin küçüklüğü sosyal güvenliğe erişimi olumsuz etkiliyor. Kadınların özel politika gerektiren gruplar olarak tanımlandığı 2012 Ulusal İstihdam Stratejisi Belgesi'nden bu yana hükümetin kadın istihdamına yönelik politikasının, kadın emeğini esnekleştirip, taşeronla ya da özel istihdam bürolarına bağlı kısmi, geçici süreli sözleşmelerle, güvencesiz işlerde çalıştırma olduğunu biliyoruz.

OHAL sürecinde bunlara ek olarak 2010 tarihli fırsat eşitliği genelgesinin güncellenerek, istihdamda eşitliği sağlayamaya yönelik maddelerden arındırılacağı gündemde. Akgökçe'ye² göre bu genelge tüm kadınları ilgilendiriyor ama sendikacı bir işte, düzenli olarak çalışan kadınları daha çok ilgilendiriliyor. Çünkü bu aynı zamanda düzenli işlerde çalışan kadınların koşullarını ağırlaştırarak, istihdam dışına sürmenin ya da güvencesiz işlere mahkûm etmenin bir genelgesi. "Güncellenen" genelge ile eski genelgeden istihdamda fırsat eşitliğini sağlayan maddelerin hemen hemen hepsi çıkarılıyor. Eşit işe eşit ücret, kamu kurum ve kuruluşlarında fırsat eşitliğinin sağlanması ve bunun yapıp yapılmadığının ra-

porlarla denetlenmesi, kamu ve özel sektöre ait işyerlerine yapılan denetimlerde cinsiyet eşitliğine uyup uyulmadığının saptanarak işlem yapılması, kamu kurum ve kuruluşlarında işe giriş, eğitim ve terfilerde fırsat eşitliğine uygun davranılması, şiddet mağduru, eşi ölen, kadınların yaşama katılımı için hazırlanan projelere öncelik verilmesi, toplumsal cinsiyet temelli istatistikler tutulması, özelde ve kamuda kreş ve gündüz bakım evleri kurulması, kurulup kurulmadığının denetlenmesi, maddelerinin hiç biri yeni genelge taslağı içinde yer almıyor.

Yok Edilen Yaşam Alanlarımız, Kapatılan Kadın Merkezlerimiz...

OHAL sürecinde daha da artan doğa talanı ile yaşam alanlarının, ormanların, derelerin, tarım alanlarının sermayenin doymak bilmez iştahıyla yok edilmesinden en fazla kadınlar etkileniyor. Özellikle tarım ve kırsal alanda kadın emeği değersizleşiyor ve kadınlar güvencesizlikle baş başa kalıyorlar.

Diyarbakır, Cizre, Silopi gibi yerle bir edilen kentlerde yürütülen mekânsal ve toplumsal müdahaleler kent kültürünü ve dayanışmasını ortadan kaldırmakla kalmıyor, kentsel ve toplumsal hafızayı yok edip yeniden biçimlendiriyor. Demogra-

fik yapıyı değiştirerek, hızlı kamulaştırmalar yolu ile bölge halkını mülksüzleştiriyor. Bu politikaların sonucunda yaşatılan zorla yerinden etme ve göç süreçlerinden en çok etkilenenler yine, yaşam alanları elinden alınan kadınlar ve çocuklardı. Yine savaş politikalarının bir sonucu olarak, adeta yaşam hakları ellerinden alınan, göçle gelen mülteci kadınların yaşadığı taciz, tecavüz, yoksulluk da katlanarak artıyor, üstelik OHAL sürecinde değişen öncelikler sonucunda Aile Bakanlığı ve kamu kurumlarında kadınlar, mülteci kadınlar, çocuklar ile ilgili projeler durma noktasına gelmiş bulunuyor.

OHAL döneminde 11 kadın derneği, 1 çocuk hakları derneği kapatıldı. 35 kadın belediye başkanı/ eş başkanı tutuklandı ve kayyum atanan belediyelerde kadın merkezleri kapatıldı. OHAL sürecinde mücadele eden kadınlar gözaltına alınıyor, tutuklanıyor, bebekleriyle cezaevine giriyor. 91 belediyeye kayyum atandı. Kayyumların ilk icratı kadın politika merkezlerini ve kadın müdürlüklerini kapatmak oldu. Kadınların kazanımları hedef alınarak kadın çalışmaları "gereksiz harcaması" olarak görüldü. Belediye eş başkanları, kadın milletvekilleri, kadın insan hakları aktivistleri, kadın gazeteciler ve sendikacılar tutuklandı. Sosyal ve kadın belediyecilik anlayışının uygulamaya konmasıyla 1999 yılından 2016'ya

kadar gelen süreçte 43 kadın merkezi kurulmuş ve 102 belediyede kadın yaşam merkezlerinde sığınma evleri yerine kadınlara ait yaşam alanları oluşturulmuştu. Demokratik Bölgeler Partisi Yerel Yönetimlerden Sorumlu MYK Üyesi Hediye Karaaslan'dan öğrendiğimize göre "Bu mekanlar kadınların sadece şiddete uğradığında geldiği yerler değildi. Önleyici çalışmalar yürütüyorlardı kuruldukları semtte. Çocuk istismarı, şiddet, erken yaşta evliliklere karşı çalışmalar yürütüyorlardı. Amed ve Mardin'de müftülükten kadın kurumlarına atamalar yaptılar. Şimdi kadın merkezlerinde toplu nikah törenleri, kurslarda iyi anne olma, iyi dikiş dikme eğitimi veriyorlar. Kadın merkezlerini KADEM'e devrediyorlar. Van ve Akdeniz'deki sığınma evlerini piknik alanına çevirdiler"³. Dahası OHAL döneminde yoksullukla ilgili araştırmalar yapmak üzere 11 yıl önce Diyarbakır'da kurulan ancak ortaya çıkan vahim tablo nedeniyle ibreyi yoksullarla dayanışmaya çeviren Sarmaşık Derneği kapatıldı. Derneğin mühürlenmesi ile birlikte 5 bin 400 aile yani 32 bin insanın açlık tehlikesi ile karşı karşıya kalıyor. Tacize, istismara uğrayan kız çocuklarının yanında olan, davalarını takip eden, onlara her türlü desteği sunan Gündem Çocuk Derneği'nin kapatılmasıyla kız çocukları adeta sahipsiz bırakılıyor.

Şiddete, yoksulluğa, işsizliğe karşı hep yanlarında olan derneklerin, vakıfların, kurumların kapatılmasıyla kadınlar daha da yalnızlaşıyor, tüm bu sorunlarla baş başa bırakılıyorlar.

Görünmez Yoksunluklarımız, Sessiz Çığlıklarımız...

OHAL'le birlikte ilan edilen KHK'lerle ihraç edilen 100 binden fazla kamu emekçisinin en az yüzde 20'sini kadınlar oluşturuyor. En çok kadın ise Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlığı'ndan ihraç edildi. Üniversitelerden ihraç edilen 4 bin 811 akademisyenin de beşte birini kadınlar oluşturuyor. Sadece kamuda 20 binden fazla kadın işten çıkartıldı. Biz kadınlar OHAL döneminde sadece yoksullaşmakla kalmadık, yoksunlaştık da. İşsiz kaldıkça işsiz kalma tehdidi artıkça daha çok eve kapanıyoruz, ev içinde, ailede yaşadığımız erkek şiddeti, tacizi, istismarını çok daha katmerlenmiş olarak yaşıyoruz. Her KHK ilanında "sıra bende

mi?" diye soruyoruz, belirsizlik içinde beklemeye mahkûm ediyoruz.

Gelecek kaygısı ve belirsizlikler mücadele olanaklarımızı da kısıtladı, hele ki bakım sorumlulukları olan bazılarımızı mücadeleden, sendikalardan, ses çıkarmaktan daha çok uzaklaştırdı. Yıllarca ekonomik bağımsızlığını kazanmış olarak yaşayan biz kadınların ekonomik özgürlüğümüz ellerimizden alındı. Kadınlar ihraç edilmiş olma gerekçesiyle ve OHAL baskısı ile iş bulmakta zorlanıyorlar. Sosyal güvencenin de ortadan kalkmasıyla güvencesiz kalmaya, ailelerine, eşlerine, babalarına bağımlı olarak yaşamaya, onların güvencesi altına girmeye ya da kayıt dışı çalışmaya zorlanıyorlar. Tek başlarına ya da eşleriyle, çocuklarının ihtiyaçlarını karşılayamaz duruma gelmenin yükünü taşıyorlar.

Bu satırların yazarı ve akademiden ihraç olarak gelersiz kalan bir kadın akademisyen olarak, onca yıl tek başına ayakta kalmayı başardıktan sonra ekonomik güvenceden yoksun kalmak ve yeniden bir biçimde aileye bağımlı olmak en çok canımı yakan şeylerden biriydi. Pek çoğumuz özgürlüğümüzün sadece devlet baskısıyla değil yeniden aile kısıncasına ve kimi durumlarda şiddet sarmalına dönmek zorunda kalmakla çok daha fazla kısıtlandığını hissettik.

KESK'in düzenlediği "OHAL-KHK Rejimi İhraç Kurultayı" öncesinde illerde yapılan çalışmaları içeren kitapçıkta yer alan rapora göre eşlerinden ayrılan kadınların, kendileri ve varsa çocukları için kurdukları yeni yaşam, ekonomik olarak zor koşullarda da olsa sürdürülürken, maddi gelirden yoksun bırakılmayla birlikte tam bir açmaz halini alıyor. Zorunlu ihtiyaçların elden çıkarılmak zorunda kalınması, temel insani harcamaların minimuma çekilmesiyle kadınların payına bir kez daha yoksulluk ve mülksüzlük düşüyor⁴

Bütün bu kısıtlılıklar içinde "sessizleşme, içe kapanma" ve en önemlisi onca mücadele ile elde ettiğimiz kazanımlardan uzaklaşarak "görünmez olma" haline karşın tüm koşulları zorlayarak sendikalarımıza, siyasi partilerimize ya da dayanışma için bir araya geldiğimiz yapılara yöneldiğimizde ise "eril tahakküm"ün türlü çeşitli

OHAL’le birlikte ilan edilen KHK’lerle ihraç edilen 100 binden fazla kamu emekçisinin en az yüzde 20’sini kadınlar oluşturuyor. En çok kadın ise Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlığı’ndan ihraç edildi. Üniversitelerden ihraç edilen 4 bin 811 akademisyenin de beşte birini kadınlar oluşturuyor.

biçimleriyle karşılaşıyoruz yine. Üstelik bu “olağanüstü” “güç” koşullarda susmamız, erkek şiddetini, tacizini, istismarını görmezden gelmemiz gerektiğini söyleyen ya da hissettiren açık ya da gizli baskılarla karşılaşıyoruz. “Şimdi sırası değil” diyor. Uzun yıllar boyu devrimden sonraya ertelenmesi gerektiği söylenen kurtuluşumuz bu defa da “OHAL” mengenesine sıkışıyor.

İnadına Direniş, İnadına Dayanışma!..

OHAL ve KHK’lerle kurulmaya çalışılan ve kadınların nefes almasını giderek zorlaştıran bu yeni rejim döneminde kolektif bir başkaldırıyı örmekte zorlansak da her türlü baskıya rağmen kadınlar “Hayır” demeyi, direnmeyi sürdürdüler. Umudu büyütmemize yol açan pek çok direniş, dayanışma örnekleriyle karşılaştık.

KHK ile görevinden ihraç edilen Nuriye Gülmen 324 gün boyunca sürdürdüğü açlık greviyle müthiş bir direniş örneği sergilerken, Betül Celep, Alev Şahin gibi tek başlarına direnen kadınlar inatla mücadelelerini sürdürüyorlar.

OHAL’in verdiği güçle meclise gelen ve müftülere nikah kıyma yetkisi veren Müftülük Yasası’na

karşı pek çok ilde kadınlar tüm baskılara karşın sokaklara dökülerek fiili olarak bu yasağı boşa çıkaracağız” dediler.

2018 Ocak ayının ilk günlerinde 91 kadın ve LG-BTİ örgütü yayınladıkları ortak metinle “Olağanüstü Hal’in olağan hale gelmesine alışmıyoruz” dedi⁵. OHAL’in kaldırılması, kanun hükmünde kararnamelelerin ve bu süreçte demokratik şekilde yapılmamış yasal düzenlemelerin iptalini talep eden kadınlar “#KadınlarOhaleAlışmıyor” sosyal medya kampanyası ile OHAL’in kaldırılmasını istediler.

Kadın platformlarında, sendikaların, sivil toplum örgütlerinin düzenlediği OHAL’de kadın içerikli kurultaylarda, konferanslarda kadınlar olarak “ohal’de ve herhalde direniyoruz, dayanışıyoruz” demeyi sürdürdük. Aramızda sınıfsal, etnik, coğrafi vb. farklılıklar olmasına karşın OHAL sürecinde yaşadığımız benzer “olağanüstü kadınlık deneyimleri”ni paylaşarak, ortak bir mücadele ve dayanışma hattını örmeye devam edeceğimize olan inancımız en büyük gücümüz.

DİPNOTLAR

- 1 Bkz: <http://cloudsdomain.com/uploads/dosya/14198.pdf>
- 2 Bkz: <http://sendika62.org/2017/12/necla-akgokce-ile-soylesi-bu-genelge-kadınları-guvencesiz-islere-mahkum-edebilecek-459646/>, 3 Aralık 2017.
- 3 Bkz: <http://www.evrensel.net/haber/338425/ohale-karsi-kadınlar-ortak-mucadele-etmeli>.
- 4 Bkz: <https://ekmekvegul.net/guncel-dosya/ohalde-ihrac-edilen-kadınlar-iste-bunları-yasıyor> 15 Tem 2017.
- 5 Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu (DİSK) Kadın Komisyonu, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) Kadın Meclisi, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Kadın Çalışma Grubu, Türk Tabipleri Birliği (TTB) Kadın Hekimlik Kadın Sağlığı Kolu’nun çağrısını yaptığı metinde 91 örgüt, olağanüstü hal (OHAL) rejiminin görünen yüzünün yanında kadınların hayatlarında açtığı tahribatı kapsayan görünmeyen yüzü olduğuna dikkat çekti.

ESNEK ÇALIŞMA ALDATMACASINA HAYIR!

Ekonomik ve siyasi kriz dönemlerinde hükümetlerin en acımasız politikaları emek alanına ve emekçilere dönük olmuştur. 15 Temmuz 2016'da yaşanan darbe girişimini Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Allah'ın bir lütfu olarak değerlendirmiştir.

24 Ocak Kararlarının uygulanma şartlarını oluşturmak ve yeni bir toplumun inşası için 1980 darbesi nasıl gerçekleştirildiye 15 Temmuz'daki kurgu da bundan azade değildir. Darbeyi fırsata çeviren AKP hükümeti FETÖ ile mücadele bahanesiyle OHAL ilan etti. OHAL ile birlikte çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerle yüz binlerce kamu emekçisini işten attı, on binlercesini açığa aldı, yani KHK marifetiyle bir anda insanların iş güvencesini ortadan kaldırdı. Devamında grevler yasaklandı, kamuda iş güvenliği yasası 2020'ye ertelendi, kıdem tazminatı fona devredilmek istendi, işçilerin dava açabilmelerini kısıtlayan arabuluculuk sistemi getirildi. Şimdi de esnek çalışma modellerini yasal hale getirme çabaları...

AKP iktidara geldiği ilk yıllardan itibaren uyguladığı neoliberal

politikalarla kamuyu tasfiye etmeyi hedeflemiştir. Bunun için eğitim ve sağlık alanından başlattığı dönüşüm uygulamalarıyla kamusal alanı piyasaya açmış, kamu personeli rejiminde kısmi şekilde yaptığı dönüşümle sözleşmeli, esnek performansla dayalı çalışma uygulamasıyla istihdam yapısını yavaş yavaş dönüştürmüştür. Bir buçuk yılı aşkın bir süredir de KHK marifetiyle esnek çalışmayı yasal hale getirerek iş güvencesini ortadan kaldırmak istemektedir.

OHAL fırsatçılığıyla KESK'e bağlı sendikalardan 4218 kamu emekçisi haksız ve hukuksuz bir şekilde işlerinden edildi, iş güvenceleri ellerinden alındı. Bu arkadaşlarımızın büyük bir kısmı sendikaların çeşitli kurullarında görev almış aktif sendikacılık yapmış kişilerdir. Buradan bakıldığında bu işten atmaların doğrudan KESK örgütlülüğüne yapılmış operasyonel bir saldırı olduğu tespitini yapabiliriz. Çünkü KESK kurulduğu ilk yıllardan itibaren güvenceli iş ve güvenli gelece-

ği mücadelenin ana eksenine koymuştur.

Ulusal istihdam stratejisinde işgücü piyasasının esnekliğinin artırılması ve esnekliğin yaygınlaştırılması(!) amaçlanmıştır. Şu anda yapılmak istenen, esnek çalışma biçimlerinin (uzaktan, tele-çalışma, kamuda yarım zamanlı çalışma) uygulanabilir kılınmasını sağlayacak yasal düzenlemeleri yapmak ki, Özel İstihdam Büroları'yla başlattıkları uygulamayı AKP Hükümeti şimdi de kamuda yarım zamanlı çalışma ile yasallaştırmayı hedefliyor. Bu düzenleme için her ne kadar birtakım hedefler öngörülmüş olsa da bırakın bunları hayata geçirmeyi, var olan (kıdem tazminatı, işsizlik sigortası) ortadan kaldırılmak isteniyor ya da sermayeye peşkeş çekiliyor.

Fiili olarak uygulanmasa da yürürlükte olan çalışma hayatına yönelik yasaları değiştirip esnek çalışma modellerine geçişin amacı (arka planı), oldukça katı olan işgücü piyasasını düzenleyen kuralların (iş güven-

cesi, kıdem tazminatı, işe iade, işten çıkarma koşullarının ağır olması gibi nedenler) iş gücü mobilizasyonunu, iş piyasasının rekabet edebilirlik gücünü azaltan ve iş gücü maliyetlerini arttıran döngüsünü tersine çevirerek sermayenin gücünü arttırmaktır.

Esnek çalışmanın kırılgan, istikrarsız, güvencesiz ve geçici niteliklerinin yanı sıra en önemli özelliği istihdam güvencesinin eksik olmasıdır.

Güvencesiz istihdam: İş kaybı tehlikesini, koruyucu düzenlemelerden yoksun kalmayı, çalışanın kendisi ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler için düşük geliri içeren bir kavramdır. AKP esnek çalışma modelini kadınlar için bir lütuf olarak algılatmak istemektedir. Bu çalışma modeliyle düşük olarak bulduğu kadın istihdamını arttırmayı hedefliyormuş(!)

Halbuki, kadınlar için önerilen esnek çalışma biçimleri iş ve aile sorumluluklarını bir arada yürütmenin yolu olarak kurgu-

lanırken, bu argüman kadınların esnek biçimde istihdam edilirken bir yandan da omuzlarındaki çocuk, yaşlı, hasta bakımı ve diğer yeniden üretim yüklenmelerine dönük bir beklentiye barındırmaktadır.

Kadına dair her konuşmasında sürekli 3 çocuk (3 de yetmez 5 çocuk) vurgusu yapan Cumhurbaşkanı ve şürekası kadını ev içine hapsedme, emek alanını güvencesizleştirerek kadın emeği sömürsünü derinleştirmeyi hedeflemektedir.

Kasım ayında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Jülide Sarıeroğlu, doğumdan sonra çocuk okul çağına gelene kadar yarım zamanlı çalışmayı müjdeledi. İronik olan, bu düzenlemenin bakan tarafından kadın kamu emekçilerine müjdelenmesi. Çocuk bakımı sadece kadının sorumluluğuymuş gibi, konuşmanın tamamını kadınlara yönelik bir değişiklikmiş gibi yansıtmaması, konuşmasının akabinde isterse babaların da (kadının tam zamanlı çalışması halinde) bu düzenlemeden ya-

rarlanabileceğini ifade etmesi kadın bakanın toplumsal cinsiyet eşitliğini nasıl kavradığını aslında gözler önüne sermektedir.

Kamuda düzenleme yapılması düşünülen yarım zamanlı çalışma her ne kadar hem anne hem baba için öngörülmüş olsa da bunun aslında kadın kamu emekçileri için çıkarıldığı bir gerçek. Çünkü AKP'nin istihdam politikalarında kadının çalışması yok, kadının çalışarak kazandığı para haram çünkü. Öngörülen değişiklikte yarım zamanlı çalışan kamu emekçisi yarım maaş alacak, tüm primleri yarım ödenecek, hizmet süresi yarım hesaplanacak, derece yükselmesi ve kademe ilerlemesi yarım olacak, emekliliği hakketme süresi 2 kat uzayacak, ünvan ve görevde yükselme şansı yarı yarıya azalacak ve yarı zamanlı çalışan kadın kamu emekçisi süt izni kullanmayacak... Ve bunu müjde olarak önümüze koyuyorlar!!!

Peki yarım zamanlı çalışma hakkından yeni doğan çocuğu olan tüm ebeveynler mi yararlanacak? HAYIR.

Yarım zamanlı çalışma hakkının kullanımına ilişkin usul ve esaslar ile bu haktan yararlanamayacak memurları; hizmet sınıfı, kadro ünvanı, kurum veya teşkilat bazında birlikte veya ayrı ayrı belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkili olacak.

Bu anlamda hane halkının kadınlar dışındaki üyelerinin de yeniden üretim faaliyetlerine

ortak olması sağlanmadan, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılmasına yönelik kamu politikaları üretilmeden (yani tüm çocukların, yaşlıların, engellilerin erişebileceği, değişen çalışma saatlerine uygun biçimde oluşturulmuş, kamusal bakım olanakları oluşturulmadan) bu çalışma modelinin uygulanması kadın emekçilerin çalışma hayatının dışına atılması anlamına gelmektedir.

Sonuç olarak istihdamda esnekleştirme politikaları kadınların ucuz, yarı zamanlı, güvencesiz işlere sıkışmasıyla sonuçlanmaktadır.

Mekansal esneklik ve iş sürelerinde esneklik sonucu evden veya kısmi çalışan kadınlar mesleki eğitim, yüksek ücret, yönetsel temsil, örgütlenme, kariyerde ilerleme, meslek hastalığı ve iş güvenliği konusunda tedbir/tespit ve korunma gibi olanaklardan yoksun kalmaktadır. Kısmi süreli çalışanlar düşük gelir elde etmeleri nede-

niyle, gelecekte düşük edimler elde etme riskiyle karşı karşıya kalacaktır.

Esnek istihdam modellerindeki iş güvencesi yokluğu yaşa dayalı ayrımcılık, cinsiyete dayalı ayrımcılık, sendikali işçiye dönük ayrımcılık, hamile işçiye yönelik ayrımcılık gibi ayrımcılık türleri ile daha çok karşılaşmamıza neden olacaktır.

İstihdamın esnekleştirilme politikaları genel olarak tüm emekçileri ama kadın emekçilerin çalışma hayatını kat be kat zorlaştıracaktır. Şöyle ki, ana sınıfı yaşında çocukların başını kapatmak isteyen, imam hatipleri yaygınlaştıran, karma eğitimi kaldırmak isteyen, mekanların cinslerin ortak kullanımını engelleyen, laikliği rafa kaldıran, çalışan kadının iffetini sorgulama hadsizliğini sergileyen, kadına yönelik her tür şiddete ilişkin önlem almaktan imtina eden AKP hükümetinin istihdam politikalarından tavşan çıkarmasını ummak abesle iştir.

Çocuk İstismarını Engellemek İçin Yapabileceğimiz Çok Şey Var

2017 yılının ilk 5 ayında İstanbul Küçükçekmece'deki Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne yaşları 18'in altında 115 hamile çocuğun başvurduğu, bu çocukların 38'inin 15 yaşından önce hamile kaldığı, yasalara göre çocukların durumunun polise bildirilmesi zorunlu olduğu halde hastane tarafından bildirimlerin yapılmadığı ve istismarın üzerinin örtülmek istendiği 2018 yılının ilk günlerinde basına yansıdı. Çocuk istismarının açığa çıkarılması hastanenin sosyal hizmet biriminde görev yapan bir sosyal hizmet uzmanının çabaları sayesinde gerçekleşti. Sosyal hizmet uzmanı, hamile çocuklarla ilgili bildirim yapılmadığını hastane yönetimine tuta-

nakla bildirmesine rağmen bir işlem yapılmamış, üstelik görev yeri değiştirilmişti. Ancak sosyal hizmet uzmanı konunun üzerine ısrarla gitmiş ve savcılığa suç duyurusunda bulunmuştu.

Sağlık Bakanlığı ve Valilik: Suçu savunmaya devam!

Sağlık Bakanlığı tarafından konu ile ilgili haberin hemen ardından yapılan açıklamada: "Şikâyetle konu olan sorumlularla ilgili soruşturma açılmasına gerek olup olmadığı hususunun ilgili mevzuat hükümleri uyarınca mülki idare tarafından değerlendirildiği ve soruşturma açılmasına ge-

rek olmadığı kararına varıldığı, ancak Bakanlığın konunun hassasiyetini dikkate alarak, konunun tekrar incelenerek soruşturulması talimatını verdiği, müfettiş görevlendirildiği" belirtildi. Valiliğin de açıklaması benzer yöndeydi. Hassasiyete bakın: "Soruşturmadık çünkü 15 yaş üstü çocuklarda bildirim yükümlülüğümüz yok!"

Çocuk istismarı ve kamu görevlilerinin bildirim yükümlülüğü

Türk Ceza Kanunu'nun "Çocukların cinsel istismarı" suçunu düzenleyen 103. Maddesine göre:

- On beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş olan çocuklara karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış,
- Diğer çocuklara karşı sadece cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar" cinsel istismardır.

Türk Ceza Kanunu'nun 280. Maddesinde sağlık mesleği mensuplarının, görevini yaptığı sırada bir suçun işlendiği yönünde bir belirti ile karşılaşmasına rağmen, durumu yetkili makamlara bildirmemesi veya bu hususta gecikme göstermesi suç olarak düzenleniyor.

Yalnızca sağlıkçıların değil bütün kamu görevlilerinin çocuk istismarına ilişkin bildirim yükümlülüğü var. TCK'nın 279. Maddesinde *kamu görevlisinin*, kamu adına soruşturma ve kovuşturmayı gerektiren bir suçun işlendiğini göreviy-le bağlantılı olarak öğrenip de yetkili makamlara bildirimde bulunmayı ihmal etmesi veya bu hususta gecikme göstermesi suç olarak düzenleniyor.

Çocuk Koruma Kanununa göre de "Adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na bildirmekle yükümlü."

Bu maddelerden çocuk istismarının bildirim yükümlülüğü açıkça anlaşıyor.

Bakanlık ve Valilik ise açıklamalarında 15 yaşını dolduran çocuklarda "cebir, tehdit, hile ve iradeyi etkileyen başka bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranış" tespit edilirse bildirim yükümlülüğü olduğunu, aksi durumda bildirim yükümlülükleri olmadığını söyleyerek bu gerekçeyle bildirim yapılmadığını, yine aynı gerekçeyle bildirim yapmamanın suç olmadığını savundular. Oysa basına yansıdığı kadarıyla Kanuni Sultan Süleyman Hastanesi'nde adli makamlara bildiri-mi yapılmayan hamile çocukların bir kısmı henüz

15 yaşını tamamlamamıştı. 15 yaşını tamamlayan çocuklarla ilgili olarak da Bakanlık ve Valiliğin bildirim yükümlülüğü olmadığına dair açıklamasını kabul etmek mümkün değil. Hastaneye doğum için başvuran bir çocuğun rıza ile mi cinsel ilişkiye girdiğinin veya cebir, tehdit, hileye mi maruz kaldığının bir sağlık emekçisi tarafından tespiti mümkün değil. Basına yansıdığı kadarıyla İstanbul Bölge İdare Mahkemesi de bu gerekçeyle, Valiliğin hastane başhekim yardımcısı ve bir personelle ilgili soruşturma izni verilmemesine ilişkin kararın yürütmesinin durdurulmasına karar verdi.

Bakanlıkların istismara sessiz kalmasına izin vermeyelim

Tek bir hastaneye, 5 ayda 18 yaş altı 115 hamile çocuğun başvurusu çocuk istismarının, çocuk yaşta evliliklerin yaygınlığını gösteriyor. Buna rağmen Sağlık Bakanlığı son olarak Kanuni Sultan Süleyman Hastanesi örneğinde olduğu üzere, erken yaşta evlilikleri, çocuk istismarını engelleme yükümlülüklerini yerine getirmiyor. Bu konuda elbette tek sorumlu Sağlık Bakanlığı değil. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, tüm diğer Bakanlıklar ve kamu kurumlarıyla koordineli çalışarak çocuk istismarını engelleme yükümlülüğü olan Bakanlık.

İktidarın, çocuk istismarının açığa çıktığı Ensar Vakfı savunuculuğundan, çocuk istismarcılarının affı için 2016 kasımındaki seferberliğine, diyanetin sayfasında evlilik yaşına dair açıklamalarına kadar birçok örnek bakanlıkların neden çocuk istismarına karşı harekete geçmediklerini gösteriyor. Ancak engellemek, çocuk istismarcılarının hesap vermesini sağlamak bizlerin ellerinde.

İstismarı engellemek için yapabileceğimiz bir şey var

Kanuni Sultan Süleyman Hastanesi örneğinden yola çıkacak olursak, İclal gibi, her bir kamu emekçisinin çocuk istismarını engellemek için yapabileceği çok şey var.

Özellikle eğitim ve sağlık alanında daha sık temas edilen çocuk istismarının engellenebilmesi için çocuk istismarı vakalarının takipçisi olmak, Kanuni Sultan Süleyman Hastanesi'nde olduğu gibi çocuk istismarını gizleyen yöneticilerin yargılanmasını sağlayacak bir takip sağlamak, idarelerin istismar vakalarının üzerini örtmesi engellemek, görevinin gereğini yerine getirmeyen idarecilerle ilgili soruşturmaları takip ederek şeffaf yürütmesini sağlamak, çocuk istismarının engellenmesiyle ilgili eğitimler yapmak, yapılmasını sağlamak ilk akla gelenler.

Türkiye'de Çocuk Yaşta Evlendirilen Kız Çocukları Sayı Ve Oranları*;

Avrupa'daki en yüksek çocuk yaşta evlendirilen kız çocukları oranına sahip olan ülke Türkiye olup, dini evliliklerden dolayı bu sayı tam olarak saptanamamaktadır.

TÜİK verilerine göre Türkiye'deki tüm evlenmeler içindeki çocuk yaşta evlendirilen kız çocukları oranının %28 - %35 olduğu ve mutlak sayısının 181.036 olduğu yönünde ifadeler bulunmaktadır.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı verilerine göre çocuk yaşta evlendirilen kız çocukları sayısı 2010 yılında 45 bin 738, 2011 yılında 42 bin 700, 2012 yılında 40 bin 428, 2013 yılında 37 bin 481, 2014 yılında 34 bin 629, 2015 yılında ise 31 bin 337 olarak açıklanmıştır.

Adalet Bakanlığı'nın 2014 verilerine göre, Aile Mahkemeleri nezdinde açılan evlenmeye izin konulu davanın sayısı toplam 17.031'dir. Bu veri, yalnızca resmîyette görünen çocuk yaşta evlendirilen kız çocukları sayısının yüksek olduğunu göstermektedir.

*Çocuk İstismarına Yönelik Rapordan (2016)

GÜNDEM

Figen Çolakoğlu
SES Van Şube

MOR

KIRMIZI

BEYAZ

Güç odağı olan iktidarlar her daim varlıklarının devam garantörü olarak küçük iktidar alanı olan aile kurumu üzerinde durur... Erk sistem bakımından elverişli olan aile, iktidarlar için her dönem iştah kabartan bir kurum olmuştur. Michel Foucault çözümlemesinde 18. yüzyıldan başlayarak yaşayan insanların nüfus olarak tanımlanmasını, bu nüfusun kontrolünü ve düzenlenmesini biyosiyaset olarak tanımlamıştır. Biyosiyaset dünyada artık birçok ülkede uygulanır bir yöntemdir... Hükümetler nüfusun yaşlanmasına bağlı olarak artan maliyetleri dengelemek, doğurganlığı artırarak artan maliyetleri karşılayacak iş gücü piyasasına dahil etmek amacı güderler. Bu amaçla doğurganlığı teşvik eden politikaları devreye sokup anneliğin kutsallığı eksenli ifadeleri yaygın kullanır, aile planlaması noktasındaki yaklaşımları inançsal yönden eleştirirler. Hatta kadının rızası dışında bedenine yapılan saldırıyı, yıkımı, travmayı yani tecavüzü meşrulaştıracak düzeye vardırırlar. Tecavüz sonucu oluşan gebeliklerin kürtajla sonuçlanmasına karşı durarak, kadın doğursun devlet bakar mantığını güderler.

Ülkede iktidarın milliyetçi muhafazakâr anlayışa kaymasıyla kadına olan bakışta da büyük değişim gözlenmiştir. Geline süreç, devlet erkanı eliyle artık kadının kaç yaşında reşit olduğu, kaç yaşında evlenebileceği, ne giyip giyemeyeceği, kaç çocuk doğurabileceği noktasında erk zihniyetin kendinde güç bulduğu ve ifade etmekten çekinmediği bir noktaya varmıştır. Kadına yönelik şiddet, tecavüz ve istismar olağanlaşan bir duruma dönüşmüş, mevcut hukuk anlayışında bu durumlara karşı yeterli ve caydırıcı bir yanıt oluşturabilecek düzenlemelerin oluşturulmaması bu tür durumların yaşanmasını süreklileştirmiştir.

“

Ülkede iktidarın milliyetçi muhafazakâr anlayışa kaymasıyla kadına olan bakışta da büyük değişim gözlenmiştir. Geline süreç, devlet erkanı eliyle artık kadının kaç yaşında reşit olduğu, kaç yaşında evlenebileceği, ne giyip giyemeyeceği, kaç çocuk doğurabileceği noktasında erk zihniyetin kendinde güç bulduğu ve ifade etmekten çekinmediği bir noktaya varmıştır.

”

Refah devlet veya sosyal devlet tanımlaması vatandaşlarının refahı için minimum düzeyin ötesinde birincil sorumluluk kabul eden devlet kavramıyla ilgilidir. Bu tanımlama devletin vatandaşlarının iktisadi ve sosyal esenliklerinin korunması ve teşvik edilmesinde ana rol oynamasını ifade eder. Refah devletler sosyal riskler karşısında kadın ve çocukları erkekler üzerinden korumaya çalışırlar. Ayrıca, erkekler eve ekmek getiren figür olarak gösterilir ve geleneksel aile modeli oluştururlar. Kadınlar ise geri planda, ev içi işlerden sorumlu istikrarlı aile modeline dayandırılır.

Mevcut anlayış aileyi birincil öneme sahip bir değişken haline getirerek toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin temeli olan iş ve aile ilişkilerinin dengesini de başka bir noktaya iter. Aile ve cinsiyet ilişkilerindeki değişim 1990'lı yıllardan itibaren sosyal kuramların merkezinde olmuştur. Ailecilik artık bir ideoloji olarak benimsenmeye başlanmıştır. Ailecilik üzerinden artık toplumsal şekillenme yapılmakta, kadınlık rol ve görevleri tanımlanmaktadır. Refah devlette kadın devletin ücretli işçisi haline gelmiş, ancak bunun yanında geleneksel roller devam etmiştir. Kadınların işgücü piyasasında düşük statü ve düşük ücretli işlerde çalıştırılmaları feminist çevrelerce eleştirilmiştir. Feministler refah devletini dikkatleri kadınların baskı altına alındığı aileye yoğunlaştırarak, aile içindeki geleneksel rolleri desteklemesi ve yeniden üretmesi nedeniyle eleştirir.

Toplumsal cinsiyet iş bölümünde kadınlara biçilen rolün asıl olarak yeniden üretim faaliyetlerine yani çocuk doğurma, çocuk-yaşlı bakımı ve ev hizmetlerine odaklanması, kadınları bir üretim alanı olan işgücü piyasalarında ikincil işgücü konumuna iterek risk grubu haline getirmiştir. Refah devleti geleneksel rollerde radikal bir değişim yerine kadınların ücretli ve ücretsiz çalışmasını uzlaştırmak için kadınları destekleyici uygulamaları tercih etmiştir. Batı toplumlarında ise erkeğin ekmek kazandığı klasik aile modelinden, yetişkin işçi aile modeline geçiş konusunda ortak bir eğilim bulunmaktadır.

Gelinen nokta aslında kadına dayatılan tüm olumsuzlukların, haksızlıkların gerçek anlamda kadınların birlikte ve güçlü mücadelesiyle aşılabacağı olduğudur. Bu temelde yazımın devamını kadın mücadelesinde anlam kazanmış üç renge ayırmak istiyorum.

MOR. Lilith'le başlar kadının baş kaldırışı. Ademle aynı topraktan ve eşit yaratılan Lilith, Adem'e boyun eğmez ve baş kaldırır, yaratıcının söylenmemesi gereken ismini söyler, sonrasında cennet bahçesinden ayrılır ve Kızıl Deniz yakınında bir mağaraya sığınır. Lilith başına buyruk, mor rengi seven ve hep mor giyinen, beyaz tenli, uzun dalgalı kızıl saçları, kehribardan zümrüde çalan gözleriyle baştan çıkartıcı bir kadındır. Tanrı cennette yalnız kalan Adem'in sıkıldığını, üzüldüğünü görünce Lilith'e elçi melekleri gönderir ama Lilith ikna olmaz ve geri dönmez. Bunun üzerine yalnız kalan Adem'e eş olması için bir gece o uyurken kaburgasından bir parça alarak ondan Havva'yı yaratır. Adem'den bir parça olduğu için ona karşı çıkmayacaktır. Bundandır ki direnen kadınlar moru sembol olarak kullanır. Bu anlatı kimine göre bir efsane kimine göre bilinmesi istenmeyen bir gerçektir!... Lilith'ten Havva'ya geçişle kadının konumu, varoluş gayesi belirlenir ve süre gelir. Yaradılışla süre gelen evrende ilahi dinlerin ortaya çıkışı ve yayılışıyla şekillenen dünya düzeni içerisinde yaşanan savaşlar ve yıkımlarla, sonrasında ortaya çıkan emperyalizmle yayılmacılık, sömürü sürecinden bugüne geli-

nen noktada kapitalizmi var etmiştir. Kapitalizm dünyada tek güçtür artık, güçlüyü yaşatan, eşitliği, demokrasiyi çıkarları doğrultusunda eviren, emeği hiçselleştiren, metaya tapan bir dünya düzenidir. Güç ve paradır kısacası. Kapitalizmiin kadın bedeni üzerine de ciddi bir sömürüsü vardır, kadın için çalışma sahası oluştururken karşılığında emeğine eş değer olacak ücret verilmez.

KIRMIZI. Kapitalizme karşı işçi sınıfıyla başlayan Komünizm ve Sosyalizm akımıyla, emeğin sembolü olan orak ve çekiç'in yanı sıra ateşin, tutkunun, öfkenin sembolü olan kırmızı rengi bayrakta, flamalarda çokça yer alır. İşçi sınıfının verdiği emek mücadelesinde döktüğü kanın sembolüdür de ayrıca. Kapitalizmin sömürdüğü emeğin büyük bir bölümünü kadın oluşturur. Kadın kurtuluş mücadelesini işçi sınıfının kurtuluşuna bağlayan bu uğurda mücadele eden kadın tarihte önemli bir yer almıştır. 1850'li yıllarda New York tekstil fabrikalarında çalışan çok sayıda işçi bulunuyordu. İşçiler aşırı çalışma nedeniyle sağlıklarını, yaşam sevinçlerini ve canlarını kaybediyorlardı. Özellikle kadın ve çocuk işçiler büyük acılar çekiyorlardı. 8 Mart 1857'de, bir tekstil fabrikasında 40 bin kadın dokuma işçisi greve başlar. İstedikleri daha iyi çalışma koşullarıdır sadece. Çalışma saatlerinin kısalmasını ve eşit işe eşit ücret talep ederler. Grevin militanlığı ve işçi kadınların talepleri hızla palazlanan tekstil patronlarını korkuya sürükler ve polis patronların talebiyle işçilere saldırır. Fabrikada yangın çıkar ve içeride kilitli olan 129 kadın işçi yanarak can verir. Bu katliam

büyük öfke yaratır. İşçilerin cenaze törenine on binlerce kişi katılır. Ama zaman bu acıyı ve öfkeyi unutturamaz. Böylece 8 Mart ortak mücadele ve dayanışma günü olur. Bu olayla başlayan ve birçok kadının öncülük yapacağı bir kadın mücadelesi başlar. Bizler içinde bir öfke ve karşı duruşu temsil eder kırmızı.

BEYAZ. Savaşın yarattığı yıkıma karşı barışı dilendirir beyaz. Saflığın ve temizliğin sembolü olan beyaz, anaların bir çok alanda öncülüğünü yaptığı toplumsal bir duruş olmuştur artık. Kültürümüzde "Laçık"ın (leçek) var olan kavgayı durdurduğunu bilinir "Laçık" kelimesi beyaz başörtüsünü karşılar, "Özellikle Kürt kültüründe kadınların kullandığı bir başörtü çeşidi olan Leçek; birileri kavgaya tutuştuğunda, bir kadın cesaretle kavgacıların arasına girip beyaz "laçık"ı başından sıyırıp kavgacıların ortasına fırlattığında, Kürt adetleri ve ahlak normları gereği o andan itibaren kavga durdurulur. Ondan sonra kavgaya devam etmek ayıptır. Folklorumuzda ve toplumsal ahlaki normlar arasında bu "Laçık" yani başörtüsü olayı başlı başına bir zihniyet, bir kültür, bir felsefedir. Toplumda zor anlarda ortaya çıkar. Toplumda husumet veya kavga durumunda Kadınlar başörtülerini atarlar yere. Bu durumda her iki tarafta durmak zorunda kalır böylece yine kadın, toplumda değişim ve dönüşüme etki yapacak bir geleneğin öncülüğünü de yapar. Barış tüm dünya halkları için her daim özlem ve ihtiyaç duyulan bir realite olmuştur.

BUNLAR BİRER SAYI DEĞİL!

Bahsettiklerimiz birer rakam değil... Her birinin sevdikleri, sevenleri, hayalleri, masalları ve bir gelecekleri var(dı).

Doğrusu bu yazı karamsar bir yazıdan daha çok, hayal ettirebilen bir yazı olsun isterdim. Mağduriyetlere dayandırılan ve hareketsiz kılan duygusalıktan çok, itirazı yükselten bir yazı olsun isterim.

Fakat, kötülüğün ve acının küreselleştiği dönemlerden geçiyoruz. Peki kötülük nasıl küreselleşir? Analizi çok uzun olabilecek bu sorunun cevabını aramak bu yazının konusu değil. Ve tabi ki kötülüğün insana içkin olduğunu savunmayacağım. Kötülüğün sistemleşerek, kurumsallaşarak ve olağanlaşarak küreselleştiğini söyleyeceğim.

İnsanlığın mutluluk arayışı serüveninin geldiği nokta, sonsuz huzursuzluk... Eksik çok şeyden, bir tamlik yaratma isteğinin çaresizliği, ahlaktan uzaklaştırılmış güzellik bulma çabası ve çaresizliği...Bu çaresizliğe düşmemenin yolu ise küresel kötülüğe itiraz etmekten geçiyor. Biz emekçiler, üretkenler sadece zulme, haksızlığa direnirken huzur bulabiliyoruz. Ancak mahcup bir huzur: Eksik bıraktıklarımızın, yapamadıklarımızın, yaratamadığımız güzelliklerin mahcubiyetiyle bir huzur... Kadınlara, emekçilere özellikle çocuklara karşı bir mahcubiyet...Yoksullaştırılan, köleleştirilen, ticaretin ve savaşın nesnesi haline getirilen, bedeni de geleceği de gasp edilmiş çocuklara.... Ve yaptıkları kötülükleri kamu yararına yaptıklarını söyleyerek meşrulaştıran iktidarlar...

Kamu yararına kötülük...

Yoksullaştırmanın hem savaşın aracı olarak kullanıldığı hem de savaşın sonucu olarak pekiştirildiği bölgemizde toplumsal sorunlar ağırlaşarak devam ediyor. Son yıllarda tırmanan savaş ortamıyla birlikte çocuk hak ihlallerinde yaşanan artış, sorunların vakit kaybetmeksizin çözümüne duyulan ihtiyacı ortaya koyuyor.

İktidarlar, savaşları bir yer ismi ile adlandırarak kitlelerde kendilerinden uzakmış algısı oluşturmaya çalışırlar (Suriye savaşı, Mısır savaşı gibi...) oysa savaşın bir coğrafyası yok, bir yerde savaş varsa her yerde savaş vardır. Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan 1,5 milyon Suriyeli çocuk temel insani haklarını kullanamıyor. Çözümlemeyen Kürt sorunu sebebiyle yaşanan savaş ortamına

tanıklık etmek zorunda kalan, bu koşullar altında yaşamaya çalışan Kürt çocuklarının tanıklıkları ağır travmatik durumlar oluşturmakta. Çocukların katılım hakları dahil birçok hakka erişimleri engellenmekte. Savaşlar sebebiyle barınma, beslenme, sağlığa erişim, eğitim gibi temel haklara bile erişemeyen veya kısıtlı erişebilen milyonlarca çocuktan bahsediyoruz. Koşullar bu çocukları her türlü istismara açık hale getiriyor. Geçtiğimiz ay Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde kayda geçen 115 gebe çocuğun 39'unun Suriyeli olması, çocukların 38'inin 15 yaşın altında olması 'savaş-göç-istismar' denklemine bir örnek olarak gösterilebilir.

Adalet Bakanı geçtiğimiz ay yeni çocuk cezaevleri açılacağını "müjdesini" vermişti. Müjdesini verdiği cezaevlerinde son 8 yılda 17 çocuk hayatını kaybetti. Bunların 9'u intihar ederken 2 çocuk öldürüldü. Suç ortamını yaratarak suça itilmiş çocukları suçların mağduru olarak değil faili olarak gören akıl bu çocukların hemen tüm haklarını kısıtlayarak yaşam dışı bırakmakta. 0-6 yaş arası 668 çocuk annesiyle birlikte cezaevi koşullarında yaşamak zorunda bırakılıyor. Türkiye cezaevlerinde tutulan 2578 çocuktan 220'si siyasi sebeplerle cezaevinde tutulmakta.

Tüm bu bahsettiklerimiz birer rakam değil... Her birinin sevdikleri, sevenleri, hayalleri, masalları ve bir gelecekleri var(dı).

Çocuk istismarının bir diğer türü de çocuk emek sömürsü... DİSK'in yayınladığı rapora göre Türkiye'de 2 milyona yakın çocuk işçi var. 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu çocuk emeğinin istismarını çiraklık adı altında meşrulaştırmaya çalışıyor. SGK verilerine göre 1 milyon 170 bin çocuk işçi çalışmakta. Mevsimlik işçilerde katılırsa bu rakamın çok daha büyük bir rakama dönüşeceğini biliyoruz. Sadece 2017'de 57 çocuk işçi iş cinayetlerinde öldürüldü.

Her gün duyduğumuz çocuklara dönük cinsel taciz suçları içerikleri ile bize çocuklar için güvenli alan denilen bir yerin kalmadığını anlatıyor. Okullarda yaşanan çocuğa dönük cinsel istismar vakaları da güvenli eğitim hakkının ihlali anlamına geliyor. En son Diyarbakır'da yaşanan öğrenciye cinsel istismar olayında fail, şeriat mahkemele-

İnsanlığın mutluluk arayışı serüveninin geldiği nokta, sonsuz huzursuzluk... Eksik çok şeyden, bir tamlık yaratma isteğinin çaresizliği, ahlaktan uzaklaştırılmış güzellik bulma çabası ve çaresizliği... Bu çaresizliğe düşmemenin yolu ise küresel kötülüğe itiraz etmekten geçiyor. Biz emekçiler, üretenler sadece zulme, haksızlığa direnirken huzur bulabiliyoruz.

rine gitmek istemişti. Bu failin mahkemede iyi hal indirimi almış olması bahsettiğimiz çocuğa dönük suçlarda caydırıcı cezaların verilmemesine gösterilebilecek en yakın zaman örneği oldu. Çocukların her türlü güvenliğinden ve hak erişimliğinden sorumlu kurumlar ise adeta toplumsal düzeni çocuk aleyhine yeniden dizayn etmek için yoğun çaba içerisinde.

Son 7 yılda 3947 çocuğun yaşam hakkı ihlal edildi. Son dönemlerde özellikle savaşın daha sıcak yaşandığı bölge illerinde yoğunlaşan bir olay da zırhlı askeri araçların yol açtığı çarpma olayları. Son 1 yıl içerisinde süratli hareket eden zırhlı araç çarpmalarından dolayı 6 çocuk yaşamını yitirdi. Mardin Dargeçit'te Berfin 7 yaşındaydı. Şırnak Silopi'de zırhlı aracın eve girmesiyle Furkan ve Muhammed kardeşler hayatını kaybetti. Yine zırhlı aracın Okmeydanı'nda çarptığı Raşid Oso, Kobane'li idi. Siirt'in Çal ilçesinde hayatını kaybeden Felek 6 yaşındaydı. Bir asker Batman'da

özel aracıyla 5 yaşındaki Burak'a çarptı. Burak yaşamını yitirdi. Şırnak'ın İdil ilçesinde yaralanan Umut 1,5 aydır yoğun bakım ünitesinde yatıyor. Bu olaylarda yaralanan 10'un üzerinde çocuk var. Tüm bu olayların çoğundan ise failer ceza almadı... Aslında bu ve diğer olaylarda çocuğa karşı işlenmiş suçların genellikle cezasız kaldığı veya yeterli yaptırıma uğramadığı da aşîkâr.

Çocuklara masallar anlatıp onları bizim yarattığımız kötülük imparatorluğunda yaşamak zorunda bırakıyoruz. Onlar bu kurgunun dışında ve biz bu kurguyu bozmadıkça kötülüğü büyütüyoruz. Başta da söyledim, kötülüğün insana içkin olduğunu savunmayacağım diye... İnsana içkin bir iyiliğin arayışçısı olmalıyız.

Belki son olarak özellikle bölgemizde eğitim alanında yaşanan hak ihlallerine değinmek gerekiyor. Savaşın tırmandığı bu son süreçte birçok okulun kullanılamaz duruma gelmesi, çatışmalı ortamdan kaynaklı okullara ulaşmanın zorlaşması, bazı okul binalarının belirli saatler içinde karakol olarak kullanılması (ki bazen çocukların okul saatlerinde de okulun askerlerce kullanıldığına tanık olundu) eğitimde uygun, sağlıklı, güvenli ortamın yaratılmasına yönelik hak ihlallerine sebep olmuştur. Nitekim bu dönemde karakola dönüştürülen bir okulumuzda getirilen bir beton blok 2 ilkokul çocuğumuzun üzerine düşerek ölümüne sebep olmuştu. Bu dönem ve sonrasında okullaşma oranlarında belli düzeyde bir düşüş yaşandığını gözlemlemekteyiz.

Yine eğitim sistemi ve müfredatının Siyasal iktidarın ideolojik ihtiyacına uygun bir şekilde yeniden dizaynı, bugün için diyebiliriz ki adeta her okulun içerikte imam hatip lisesine dönüştürülmesi ve eğitimde tercih hakkına ilişkin hak ihlallerine sebep olmakta.

İyi hiçbir şey yok mu peki? Var tabii... Bütün bunları, bu sorunları oluşturanları gören, tanıyan, onlarla her an mücadele eden halklar, eğitim ve bilim emekçileri var. Biliyoruz... Bu düzen böyle gitmez. Umudumuzu çocuklarımızla birlikte büyüteceğimiz mücadelemiz var.

PORTRE

Derya Şimşek Aksakal

EĞİTİM SEN Bursa Şubesi Kadın Sekreteri

Kaderine Meydan Okuyan Kadın

Dünyada ve ülkemizde kadın hem de başarılı kadın olmak oldukça zor. Kapitalist sistem kendini var ederken erkek egemen anlayışı iyice pekiştirmeye ve kadınları her alanda geri plana itmeye özel çaba harcadı çünkü kadınların toplum içinde görünür olması, başarılı olması erkek egemen sistemin gücünü zayıflatacaktı. Hangi alanda olursa olsun kadınlar başarıları elde ederken her zaman erkeklerin en az iki katı daha fazla çalışmışlardır. Örneğin; Marie Cruie kendisi gibi fizikçi eşi Piere Curie ile anılıyor oysa onunla evlenmeden çok önce radyum çalışmalarına başlamıştı; ya da Karl Marks komünist manifestoyu hazırlarken, kapitali yazarken yoksulluğu en derin haliyle birlikte yaşadığı eşi Jenny her zaman onun

yanında ve destekçisi olmuş ancak tarihte yeterince yerini alamamıştır.

Ülkemizde de Cumhuriyetin yeni kurulduğu tarihlerde başarılı kadın olmanın en zorlu halini yaşamış birçok isim var. Kadının çalışma yaşamına yeni katılmaya başladığı zamanlarda sanatçı olmak toplumdan dışlanmaya bile neden olabilecekken kendini var etme ve yeteneklerini ortaya koyma çabasında olan kadınlar... Bunlardan biri de ilk kadın Türk tiyatro sanatçısı, ilk kadın sinema oyuncusu ve ilk kadın yönetmen olma özelliğini taşıyan Cahide Sonku. Oldukça zorlu başlayan oyunculuk hayatında yeteneklerinin fark edilmesiyle büyük başarılar elde eden ve bu süreçlerde

büyük yıpranmalar yaşayan bir isim o, ancak yaşamını okuduğunuzda "kendisine çizilen kadere meydan okuyan, seçtiği yolda, yıldızlarını meyhane köşelerinde dökmekten çekinmeyen bir kadın" portresini göreceksiniz.

İlk kadın yönetmenimiz ve ilk kadın sinema yıldızımız Cahide Sonku

İbrahim Paşa'nın torunu, Yüzbaşı Necati Bey'in kızı Cahide Sonku, 1916'da Yemen'de dünyaya geldi, gerçek adı Cahide Serap'tır. Doğduktan kısa bir süre sonra ailesi İstanbul'a taşındı. Cahide ortaokuldayken "Peri Kızı" adlı bir oyunda rol aldı ve bu rol onun hayallerinin başlangıcı oldu. Annesi ile babası boşanınca dedesi İbrahim Paşa'nın yanında kalmaya başladılar, İbrahim Paşa'nın evi bir gece yangında kül olunca annesi ve ablası ile zorluk dolu bir yaşam başladı. Babası bu durumda ablasını ve Cahide'yi yanına almak istedi

ancak o annesini bırakmadı. Annesi dikiş dikerek geçimlerini sağlıyordu.

1932 yılında Şehir Tiyatroları'na öğrenci aranıyordu. Cahide Sonku 16 yaşındayken öğrencilere hem eğitim hem de sahnede figüran olarak iş verileceğini duyunca hemen başvurdu ve sınavı kazandı.

Cahide Sonku, Darülbeyaz'da sahnelenen müzikli oyunlarda figüran balerin olarak sahneye ilk adımını atmıştı. Figüranlık yaparken bütün oyuncuların rollerini ezberliyor, diyeceğini unutanlara yardım ediyordu. Cahide Sonku'nun yeteneğini ve güzelliğini farkedenden Muhsin Ertuğrul figüranlıktan oyunculuğa geçmesine yardımcı oldu.

17 yaşında Muhsin Ertuğrul'un yönettiği "Söz Bir Allah Bir" filmi ile sinemaya geçti ve başrol oynadı. Aynı dönemde rol aldığı "O Kadın" oyunu o güne kadar rekor sayıda temsil oynadı. 1935'de Bursa Çalı köyünde çekilen ve Türk Sinema tarihine "İlk köy filmi" olarak geçen "Bataklı Damın Kızı Aysel" filmi ile ilk star oyuncu unvanını aldı, bu filmde başrolü Talat Artemel ile paylaştı. O dönem filmin senaristi Nazım Hikmet de film setini ziyaret etmişti. Yıllar sonra da Cahide Sonku Nazım Hikmet'i Bursa Cezaevi'nde ziyarete gitmişti.

1936 yılında henüz 20 yaşında iken Talat Artemel ile evlendi. Çapkınlığı ile ün salmış eşi ile 2 yıl sonra boşandılar.

Artık güzelliği kadar yetenekleri ile adından söz ettiren bir oyuncuydu. Gayrimüslim bir iş adamına büyük bir aşk ile bağlandı. Bu aşk yüzünden Şehir Tiyatroları'ndan atılma durumuna geldi ancak Muhsin Ertuğrul, Cahide'ye sahip çıktı. İkinci Dünya savaşı sırasında uygulanan varlık vergisi yüzünden sevgilisinin tüm mallarına el konuldu ve Aşkale'ye kamplara gönderildi. Sevgilisinin müslüman bir kadını istemeyen ailesi sürekli ondan vazgeçmesi için haberler gönderiyordu ve eğer sevgilisinden vazgeçerse kampta ona yapılan işkenceler de son bulacaktı. Hem çevresi hem de adli kurumlardaki etkili kişilerin baskısı sonucu Cahide Sonku çok sevdiği adamın hayatını kurtarmak için ondan vazgeçti.

1949 yılında oynadığı "Fedakar Ana" filmi sırasında yönetmen Seyfi Havaeri rahatsızlanınca, filmi Cahide Sonku tamamladı. Artık Türk Sineması'nın ilk kadın yönetmeni olarak hem oyuncu hem de yönetmendi. 1951 yılında Yıldız dergisinin açtığı yarışmada "Vatan ve Namık Kemal" en iyi film, Cahide Sonku da en iyi kadın oyuncu seçildi.

Daha sonra İhsan Doruk'la evlenir (İhsan Doruk, Bursalı Demokrat Parti'li bir iş adamıdır. Bu dönemde Nazım Hikmeti cezaevinde ziyaret eder) bu evlilikten Ender adında bir kızı olur.

Sonku; film şirketini kurar, yapımcı ve yönetmen olarak çalışır. Zeki Müren'in parlamasını sağlayan 'Beklenen Şarkı' filmini yapar. Bu film Zeki Müren için şöhretinin başlangıcı iken, Cahide Sonku için sonun başlangıcı olur. Ankara'da yeni bir film hazırlıkları için bulunduğu sırada İstanbul'daki şirketinde yangın çıkar, tüm sahip olduğu şeyleri bu yangında kaybeder. Elinde kalan tüm parasını yangın enkazının kaldırılmasına ve çalışanların paralarının ödenmesine harcar. Bu dönemde kendini kapatır ve içki içmeye başlar.

Yangının ardından Muhsin Ertuğrul Cahide Sonku'ya Şehir Tiyatroları'nda tekrar kadro verilmesini sağlar. Cahide Sonku bu dönemde ancak bir oyuna çıkar. Bir ara Muammer Karaca tiyatrosunun yöneticiliğini yapar, Anadolu turnesine çıkar. Kadroda ünlü oyuncular da vardır. Turne tatsız bir şekilde biter, sonrasında Cahide Sonku'nun içki problemi iyice artar, yoksulluk içinde yaşamını sürdürür...

Cahide Sonku 1981 yılında Alkazar Sinemasındaki bir oyun sırasında "Kendimi evimden daha rahat hissediyorum" diye tanımladığı tiyatrodan fenalaşarak hayatını kaybeder. Yarım asrı biraz geçen yaşamında 32 filmde oynamış bunun 3'ünün yönetmenliği de yapmıştır. Yapımcı olarak da 10 filmi vardır. Yetenekleri ile daha çok kadın olarak var olabilme mücadelesi sürdürmüş ve kendini var etmeye çalışan kadınlara örnek olmuştur.

Not: Bu yazı için araştırma yaparken Cahide'nin annesinin adını hiç görmedim. Ancak neredeyse tüm kayıtlarda babası ve dedesi yazılmıştı.

KADIN
DAYANISMASI
yasahtır

MEDYADA KADIN TEMSİLİ

Medya 4. güç... Yasama, yürütme, yargıdan sonra gelen bir güç... Halklar üzerinde egemenlik kurmaya çalışan iktidarlar, geçmişten bu yana medyayı propaganda, manipülasyon ve toplumu dizayn aracı olarak kullanmışlardır. Bu dönemi incelediğimizde özellikle ana akım medyanın erkek egemenliğinde olduğunu, ataerkil zihniyeti destekleyen ve yeniden üreten bir aygıt olduğunu söylemeliyiz. Erk, medya sayesinde, izleyiciye nasıl davranması, nasıl düşünmesi, ne giyinmesi gerektiğini inceden inceye empoze eder. Esasen, bu empoze etme işlevi sayesinde mevcut sistem korunur. Bir rey haber izlerken aslında gerçekleri öğrenmez, öğrendiğini zanneder. Benzer şekilde, dizi izlerken eğlendiğini, zihnini boşalttığını düşünse de, medyanın mevcut işlevi nedeniyle çoğu zaman zihni üzerindeki yeniden insanın farkına varmaz. Medyanın etkileme gücünden yararlanan erk parasosyal ilişkinin izleyicide yarattığı duygulardan ve medya ile yayılan popüler kültür ürünlerinden yararlanarak izleyicinin zihinlerini ele geçirmeye çalışır.

Bu etkiyi yazılı ve görsel tüm medyada görmekteyiz. Özellikle televizyon hemen her haneye hatta yatak odalarına kadar girdiği için çok daha etkili bir manipülasyon aracına dönüşmüştür.

Neoliberal ve yeni sağ politikalarla kadın toplum içerisinde yalnızca anne ve eş olarak tanımlanır. Bu ideoloji, kadını nesneleştirerek beden olarak algılar ve kadını hukuksal kişi olmaktan çıkarır. Kadın aile içinde bir figürdür aslında.

Neoliberal ve yeni sağ politikalarla kadın toplum içerisinde yalnızca anne ve eş olarak tanımlanır.

Bu ideoloji, kadını nesneleştirerek beden olarak algılar ve kadını hukuksal kişi olmaktan çıkarır.

**Kadın
Cinayetlerini
Durduracağız
Platformu’nun
2017 verilerine
göre; 409 kadının
katledildiği, 387
çocuk cinsel
istismara uğradığı,
332 kadına cinsel
şiddet uygulandığı
bir ortamda
böyle bir dizinin
yayınlanabilmesi
iktidar
ortağı medya
sermayesinin,
toplumsal faydadan ziyade,
neyin en çok izleneceğiyle
ilgilenen kar hırsı
sayesindedir.**

Ataerkil zihniyete sahip dizilerde kadınlar kurban, anne, eş, kız kardeş veya kız evlat, cinsel obje ve az da olsa çalışan birey olarak temsil ediliyor. Kurban rolündeki kadınlar genellikle tecavüze uğramış veya dayak yemiş kimliklerdir. Bu dizilerde, kadın tecavüz olayının kurbanı olarak değil, adeta sorumlusu olarak konumlandırılmaktadır. Örneğin, 2018 yılı Ocak ayında yayın hayatına (hayatımıza) giren ‘Sen Anlat Karadeniz’ dizisindeki erkek karakter, kadın karaktere “Niye gösterdin bileklerini?” diyerek kemiklerini kırıyor. Erkek karakterin kıskançlığı ve uyguladığı şiddet ise adeta olumlanıyor senaryoda. Ne de olsa kadın kışkırtmıştır(!)

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu’nun 2017 verilerine göre; 409 kadının katledildiği, 387 çocuk cinsel istismara uğradığı, 332 kadına cinsel şiddet uygulandığı bir ortamda böyle bir dizinin yayınlanabilmesi iktidar ortağı medya sermayesinin, toplumsal faydadan ziyade, neyin en çok izleneceğiyle ilgilenen kar hırsı sayesindedir. 3S (Sex, Spor, Skandal) ile medya izleyiciyi yani kapitalist sistemin ürünlerini tüketecek tüketicuyu ekrana kilitler.

Benzer şekilde, dizilerde yer bulan anne rolündeki kadın ise cinsellikten tamamen arınmıştır. Adanmış bir hayat söz konusudur. Neoliberal ideoloji doğrultusunda, fedakâr anne karakteri ile mevcut düzende kadının sahip olduğu iddia edilen geleneksel cinsiyet rolleri pekiştirilmektedir. Eş, kız kardeş ve kız evlat rolündeki kadın kimliği aile baskısının ve şiddetin hedef noktasındadır. Hele ki ‘namus’ ve ‘ahlak’ kavramları söz konusu ise, bu şiddet daha kolay kanıksanmaktadır. Diziler, kadın üzerinde aile baskısının kurulması ve kadına yönelik şiddetin rasyonalize edilmesi için bulunmaz fırsattır. Bir başka ifadeyle; erkek egemen medya, namus ve ahlak kavramlarını bahane ederek kadınların gerek dizide gerekse

Kadın, erkek egemen düzenin 'annesı' değildir.

Kadın bedeni sömürü nesnesi ve meta değildir.

Kadınların tercihleri vardır ve tercihlerini özgür iradeleriyle kendileri belirlerler.

de gerçek hayatta cezalandırılmaları gerektiğini savunmaktadır. Bu şekilde temsil edilen kadın karakterlerine karşın dizi senaryolarında modern, çalışan ve bağımsız kadın karakterler çok az yer bulmaktadır.

Televizyon dizilerinin sorunlu kadın temsilinin yanı sıra haberlerde de kadınlara yönelik ayrımcı bir tutum, politika izlenmektedir. Haberlerde kullanılan eril dil ile kadına yönelik şiddet, 'töre', 'namus' cinayetlerine meşruiyet kazandırmaktadır. Cinayetin adı 'namus' olamaz. Katillere 'namus' için işledim dediğinde indirim uygulayan 'hukuk', bu zihniyeti yansıtan medya haberleri ile adeta kol koladır. 'Kıskanç koca' diye başlayan bir haber baştan taraf tutmaktadır. Bunun gibi tecavüz, taciz haberlerinin başına 'gece eğlenceden dönerken' ya da 'alkollü iken' eklenerek kadına evde otursaydın başına bu gelmezdi mesajı verilmektedir. Mağdur kadınlar bu eril dil ile suçlu gibi sunulmaktadır.

Kadınlar hem yazılı hem de görsel medyada teşhir nesnesi olarak kullanılmaktadır. Bir grip haberi yapılırken, şampuan reklamlarında neden sürekli olarak kadın bedeni kullanılmaktadır? Reklamlarda kadın karakterler ya annedir ya da

genç, güzel, ideal vücutludur. Kadın; temizlik, yemek yapma, çocuk bakımı, eş bakımı, evi ile ilgilenen, maddi ve manevi olarak eşinden beslenen bir varlık olarak sunulmaktadır. Kadın bir seks objesi olarak sunulduğunda, kadının vücut hatları ve vücudunun çıplaklığı, erkekler için çekici güç olarak kullanılır.

Sabah kuşakları kadının çocuklarını okula gönderip, işleri yaptıktan sonra izleyebileceği 'kadın programları'dır. Bu programların içeriği, sunumu kadını düşünmeyen, sorgulamayan, yemek yapacak ve rutin ev işlerini yapacak kadar zekaya, beceriye sahip olarak kurgulanmıştır. Kadınlar bu sebeptendir ki, tartışma programlarında neredeyse yok hükmündedir. Empoze edilmek istenen ideolojik mesaj: Dünya ve ülke sorunlarını yalnızca erkekler tartışabilir. Kadınlar değil!

Bu ideolojik mesajların toplum üzerinde yıkıcı etki yaptığı açıktır. 2006 ve 2012 yıllarındaki Türk toplumunun genel eğilimlerini kıyaslayan "Türkiye'de Muhafazakarlık: Aile, Cinsellik, Din" adlı araştırmaya göre, "eğer çalışan bir kadın bu yüzden ev işlerini, çocuklarının bakımını ve kocasına vereceği hizmeti aksatıyorsa, o zaman işini bırakmalı ve ev kadını olmalıdır" diyenlerin oranı %33,7'den %36,3'e yükselmiştir. Kadının kamusal hayattan ve iş dünyasından uzak tutulması gerektiği ve asıl yerinin ev olduğu algısı toplumsal kabul görmektedir.

Kadın, erkek egemen düzenin 'annesı' değildir, kadın bedeni sömürü nesnesi ve meta değildir. Kadınların tercihleri vardır ve tercihlerini özgür iradeleriyle kendileri belirlerler. İktidarların ideolojik araçlardan biri olarak kullandıkları medyanın, toplumun bilinçaltı kodlarına işlemeye çalıştığı kadın sunumunu ve temsilini reddediyoruz.

Kadınlar vardır, kadınlar her yerde!

AİLE HUKUKUNDA ARABULUCULUK

Boşanma oranlarının yüksek olduğundan bahisle aile hukukunda arabuluculuk, medeni hukuktan doğan haklarına sahip çıkan kadınlar başta olmak üzere pek çok çevrede tepkiye yol açtı. Öncelikle belirtmek gerekir ki şu an gündemde yer alan açıklamalar dışında herhangi bir adım atılmış olmamakla beraber, geçmiş dönem tecrübeleri de düşünüldüğünde iktidarın bu yönde adım atacak gerekli motivasyona sahip olduğu bir gerçek. Artıları ve eksileri ile konuyu anlayabilmek için öncelikle arabuluculuk kurumunu ve devamında bu kurumun aile hukukunda uygulanabilirliğini tartışmakta fayda var.

Kanuni tanımı ile arabuluculuk; sistematik teknikler uygulayarak, görüşmek ve müzakerelerde bulunmak amacıyla tarafları bir araya getiren, onların birbirlerini anlamalarını ve bu suretle çö-

zümelerini kendilerinin üretmesini sağlamak için aralarında iletişim sürecinin kurulmasını gerçekleştiren, tarafların çözüm üretmediklerinin ortaya çıkması hâlinde çözüm önerisi de getirebilen, uzmanlık eğitimi almış olan tarafsız ve bağımsız bir üçüncü kişinin katılımıyla, zorunlu ya da ihtiyarî olarak yürütülebilen uyuşmazlık çözüm yöntemi olarak karşımıza çıkıyor. Arabuluculuğun ortaya çıkış gerekçesi olarak ise yargı yükünün hafifletilmesi gösteriliyor. "Alternatif uyuşmazlık çözüm yolları" başlığı altında, uzlaştırma ve arabuluculuk kurumları giderek yaygınlık kazanıyor. Toplum içerisindeki uyuşmazlıkların giderek arttığı şu dönemlerde, bir kısım uyuşmazlıkların yargı dışında çözülmesi amaçlanıyor.

Arabuluculuğa başvurulacak nitelikte uyuşmazlıklar için en temel ayırım, arabuluculuğa

ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri konularda başvurulabilmesi. Tarafların serbestçe tasarrufta bulunamayacakları anlaşmazlıklar, mutlaka görevli ve yetkili yargı yerinde görülecek bir yargılama sonucunda giderilmeli.

Bazı hukuk uyuşmazlıklarında arabuluculuğa başvurma, dava şartı yapılarak zorunlu başvuru yolu haline gelse bile, temel ilkenin iradilik olması neticesinde arabuluculuk ile çözüm sağlanamaması halinde dava hakkının saklı tutulması söz konusu. Diğer temel ilkeler ise tarafsızlık ve gizlilik. İki tarafın da eşit olması ve yapılan görüşmelere ilişkin her türlü kaydın gizli tutulması da kanunda sunulan bir nevi güvenceler olarak değerlendirilebilir.

Üst başlık olarak her ne kadar Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk düzenlenmiş olsa da aile hukukuna dair arabuluculuğun dava şartı olmasına, yani dava açmadan önce zorunlu olarak başvurulmasına ilişkin bir düzenleme bulunmamakta. Şu anda bu zorunluluk yalnızca iş hukukuna dair bir kısım uyuşmazlıklar için getirilmiş durumda.

Aile hukuku alanındaki uyuşmazlıklar tarafların üzerinde serbestçe tasarrufta bulunma ilkesi çerçevesinde değerlendirildiğinde, bu uzlaşmazlıkların arabuluculuk kurumuna bırakılamayacağı anlaşıyor. Bunların başında, aile içi şiddet iddiası bulunan uyuşmazlıklar geliyor ve bu konunun 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanununda, arabuluculuğa elverişli olmadığı açıkça belirtilmiş. Boşanma davalarında çocukların velayetiyle ilgili olarak arabuluculuğa başvurulamayacağı da kabul ediliyor.

Boşanma davaları da, temel olarak tarafların serbestçe tasarrufta bulunamayacağı bir alan oluşturuyor. Medeni Kanun'la 1989 yılında getirilen anlaşmalı boşanmaya dair düzenleme, boşanmanın da arabuluculukla çözülebileceği yönünde değerlendirmelere neden oluyor. Medeni Kanun'da anlaşmalı boşanma dışındaki boşanma nedenlerine dayalı davaların arabuluculuğa havale edilmesi olanağı bulunmuyor. Anlaşmalı boşanma konusu da ancak belirli koşulların oluş-

masıyla mümkün olan bir durum olup bu koşulların oluşması halinde dahi, davaya bakan hâkimin boşanma koşullarına belirli müdahalelerde bulunma yetkisi bulunmakta. Bu nedenle tarafların boşanma için her türlü koşulu serbestçe belirleme hakkından söz edilemez. Gerek aile içinde gerekse toplumsal olarak güçsüz konumda bırakılmaya çalışılan kadınların haklarının korunması için, kendine özgü kuralları bulunan bir yargısal süreç sonunda boşanma koşullarının netleştirilmesi bir zorunluluktur.

Aile hukukunun arabuluculuk kurumunun uygulanmasına ne kadar uygun olduğunun tartışması bir yana bu konuda Adalet Bakanı'nın yapmış olduğu açıklamalar ise bir hayli tedirgin edici. Adalet Bakanı yaptığı açıklamada; *"Vatandaşın vatandaşla, vatandaşın kamuyla, kamunun kamuyla olan uyuşmazlıklarının da mahkeme dışı yollarla çözülmesi için bir yargı paketi üzerinde çalışıyoruz. Adliyelerde herkesin önünde, özellikle aile mahremiyetini de ortadan kaldıracak şekilde mahkemelere gitmek yerine, boşanma konusunda bir dava açmadan aile arabuluculuk kurumuna giderek bu konuda mümkünse uzlaşmayı ya da sürdürülemez bir halden, boşanacaklarsa da mahkemeye gitmeden kendilerinin bir uzman marifetiyle, arabulucu ya da hakem marifetiyle mahkeme psikolojisini görmeden bir aile arabuluculuğu üzerinde de çalışıyoruz"* diyerek müftülükler verilen nikah yetkisinin ardından, boşanma davaları için de aile arabuluculuğu çalışması yaptıklarını açıkladı. Bakan, aile arabulucularının uzman kişilerden oluşacağını ve kamu görevlilerinin arabulucu olarak görev yapacağını da belirtti.

Bir kamu görevlisi olan müftülerin, imamların da aile hukukunda arabulucu olarak görev yapması, hâlihazırda kadınların başta boşanma olmak üzere Medeni Kanun'dan doğan haklarının amacını aşan bir yöntemle ve devlet eliyle kullanılmasının önlenilmesi anlamına gelmekte. Öte yandan kadınlara ilişkin son dönemde çokça artan açıklamalar ve bu açıklamaların toplumda yarattığı algı düşünüldüğünde, aile hukukunda arabulucu olacak kişinin yukarıda belirtilen eşitlik ilkesini uygulamasından evvel kendisinin kadın erkek eşitliğine ne kadar inandığı konusu da tartışmalı.

Bir diğer tehlike arz eden konu ise aile hukukunda hangi başlıkların arabulucu önüne götürülebileceğine ilişkin. Başlıca boşanma, velayet, aile içi şiddet ve nafaka konularının mahiyet itibarıyla arabuluculuk kurumu ile çözülmeye elverişli olmamasının yanı sıra kadın açısından yargı marifetiyle dahi çokça mağduriyet yaşatılan bu uyuşmazlıkların mahkemelerin dışına çıkarılmasının daha büyük mağduriyetlere sebep olacağı açık. Türkiye'nin de taraf olduğu, İstanbul Sözleşmesi olarak bilinen Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İç Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin 48. Maddesi, ev içi şiddet eylemlerinde arabuluculuk ve uzlaştırma gibi zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm yollarını yasaklıyor. Bu çerçevede, Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun birinci maddesinde de aynı yasaklama söz konusu. Aile içinde şiddetin temel boşanma nedenlerinden biri olduğu gözetildiğinde, boşanma davalarının arabuluculuğa havale edilmesi, İstanbul Sözleşmesi ile getirilen ve özellikle kadınları koruyucu nitelikteki düzenlemelerin rafa kaldırılması anlamına gelecek. Boşanma davalarında genellikle çocukların velayetiyle ilgili de kararlar verilmesi, aynı sorunun bu alanda da yaşanmasına neden olacak. Kadınların ve çocukların haklarının medeni düzenlemeler yoluyla korunmasına yönelik tüm kazanımlar, arabuluculuk gibi bir kurum üzerinden gasp edilecek. **Uğradığı şiddeti mahkemelere dahi taşıma konusunda güvenliklerinden endişe ederek tereddüt gösteren kadınların, yargılama usulü ve yargıç güvencesi taşımayan ve uzmanlıkları kendinden menkul kişilerin baskısı altında uzlaşmaya boyun eğmeleri sağlanacak. Ailenin korunması adına, feda edilen, her zaman olduğu gibi yine kadınlar olacak.**

Bugün Türkiye'de kadına karşı şiddete ilişkin istatistikler son yılların en yüksek rakamlarına ulaşmış durumda ve şiddet olaylarının hatırı sayılır kısmında kadınlar şiddete aile içinde maruz kalıyor. **Bu konuda yapılması gereken ise arabuluculuk hükümlerinden önce kadına karşı şiddete ilişkin etkin yasaların düzenlenmesi ve uygulanabilirliğin denetlenmesinden geçiyor.** Türkiye, arabuluculuk kurumundan olumlu sonuçlar alınan ağırlıklı Avrupa Ülkeleri ile kıyaslandığında

kadınların can güvenliğini dahi sağlamakta ne yazık ki bu kadar geride kalmış iken, boşanma ve diğer aile hukukundan doğan uyuşmazlıkların çoğunlukla müzakere ile çözümlendiği ülkelerin sistemini kendimize uyarlamak çözüm amacından ziyade doğacak birçok hak ihlalinin habercisi durumunda.

Arabuluculuk kurumunun benzer bir yansıması olarak boşanma talebi olan tarafların bugün halihazırda anlaşmalı boşanmaları zaten mümkün olup, burada tartışılması gereken arabuluculuk kurumundan ziyade arabuluculuğun iktidarların kadın politikalarına paralel bir şekilde araç olarak kullanılmaya son derece müsait olmasıdır. **Öte yandan arabuluculuk kurumunun temel amacı olarak yargı yükünü hafifletmek gösterilmekle birlikte, aile arabuluculuğu için Adalet Bakanı tarafından getirilen gerekçelerin yargı yükünün hafifletilmesi değil, iktidarda olanların aileye ve kadına bakış açılarını yansıtan ideolojik yaklaşım olduğu görülüyor. Cumhuriyetle birlikte sağlanan yargı birliğinin, -başka pek çok alanda olduğu gibi yine kadınlar üzerinden- yok edilmesi ve çoklu sisteme dönüşün işaretleri söz konusu.**

Bugüne kadar şiddet gördüğü halde zorlukla gittiği karakollarda barıştırılıp kapıdan çevrilen yüzlerce kadın devam eden erkek şiddeti yüzünden hayatını kaybetmişken getirilecek bir düzenleme ile bu muamelenin resmiyet kazanmasına biliyoruz ki kadınların ihtiyacı yok. Arabuluculuk ile getirilen gizlilik ilkesinin aile mahremiyeti olarak kurgulanıp kadınların kapalı kapılar ardında en temel haklarından vazgeçirilmelerini kabul etmeleri mümkün değil. Bugün kadınların talep ettikleri kendi iradeleri ile her türlü baskı ve şiddetten uzak haklarını rahatça kullanabilmeleri, bu süreçte kendilerine ihtiyaç halinde gerekli imkanların sağlanması ve güvenlikleri için gereken tedbirlerin alınabilmesidir. Laik, eşitlikçi bir hukuk devleti vatandaşı olmanın bilinci ile yarınlarını düşünmeden kendi kararlarını alabilme ve özgürce uygulayabilme iradeleridir. **Kadınlar medeni haklarından asla vazgeçmeyecek ve eşitlik için mücadeleye devam edecektir.**

TAŞERONA KADRONUN YALNIZCA ADI KALDI

Kadro KHK İle Düzenlenemez!

Taşeron işçilerin yıllardır gündeminde olan ve uzunca bir süre emekçilere dair her türlü gündemin başına geldiği üzere seçim malzemesi olarak kullanılmış "taşeron kadro" düzenlemesi 696 sayılı KHK ile yasalaştı. OHAL'le hiçbir ilgisi olmamasına ve temel kanun düzenlemesi olmasına rağmen taşeron düzenlemesi KHK ile yapılarak düzenlemenin asıl muhatabı olan sendikaların, parlamentonun ve esas olarak da işçinin söz hakkı elinden alındı. Tek başına bu durum bile; konuyu tarafların itirazlarından, katkılarından, müdahalelerinden kaçırarak oldu bittiye getirerek yapılan düzenlemeye dair ipuçları veriyor

aslında. Diğer yandansa OHAL sürecinden beri giderek yaygınlaşan bu despotik yasa yapma anlayışı ve uygulamalar, AKP hükümetinin ağız dolusu kullandığı "sosyal diyalog"un nasıl da hızlıca komediye dönüşebileceğini bir kez daha kanıtıyor!

Taşeron İşçiler Ne Umuyordu, Ne Buldu?

Taşeron kadro düzenlemesinin nasıl ve neden yapıldığından bağımsız olarak görmek gerekir ki, bugün Türkiye'de herhangi bir partinin taşeronu gündemine alması ya da buna ilişkin bir düzenleme yapması yıllardır taşeron çalıştırmanın insanlık onuruna aykırı bir çalıştırma biçimi ol-

duğunu söyleyerek bunun mücadelesini veren, alanlarda taşeron işçiler için kadro isteyen mücadeleci işçilerin, sendikaların ve sınıf mücadelesi veren örgütlerin başarısıdır. Taşeron işçilere kadro vermek sadaka olmadığı gibi bir başarı da değildir, yıllardır sürdürülen bir ayıbın ve yasadışılığın giderilmesidir ancak. AKP hükümetinin başından beri giderek daha yaygın olarak kullandığı taşeron sistemizaten İş Yasası'na ve Alt İşverenlik Yönetmeliği'ne, Yargıtay'ın içtihatlarına aykırı hileli bir çalıştırma biçimiydi. Bütün bunlar yetmezmiş gibi muvazaalı (hileli) çalıştırıldığına dair dava açıp kazanan taşeron işçilerin çoğunun kesinleşmiş muvazaa kararları uygulanmamaktaydı.

Ancak belki de hatırlamamız gereken en önemli şey yıllardır sokaklardan kadro talebini haykıran işçilerin aslında ne talep ettiğidir. Taşeron işçiler adı "kadro" olan bir isim mi talep etmişti yoksa 'güvenceli çalışma', 'eşit işe eşit ücret', 'sendikali olma hakkı' ve 'insana yakışır muamele görmek mi? Tüm bu talepleri göz önünde bulundurduğumuzda ise "taşerona kadro" denilen KHK düzenlemesinin bu haliyle zaten kocaman bir balondan ibaret olduğunu görüyoruz.

Kadrodan İkinci Sınıf Kamu İşçiliğine

Taşeron düzenlemesiyle hedeflenen asıl şey ise bir taraftan emekçilerin en sıcak gündemini kulanıp seçim primi yapmak diğer yandansa ikinci sınıf bir kamu işçiliği yaratmaktır. Bireysel iş hukukuna dayalı haklarını kullanamayan, sendikal haklarını kullanamayan ve iktidara bağlı olmak zorunda bırakılacak bir işçi kitlesi yaratmak için sıvanan kolların ardından, yapılan düzenlemenin adının "kadro" olması hiçbir şeyi değiştirmeyecektir. İşçinin alacaklarından vazgeçtiği, geçmiş davalardan feragat ettiği, neredeyse 2020'nin sonuna değin ücret ve sosyal haklarında hiçbir değişikliğin olmayacağı bir toplu sözleşme düzeninin olduğu bir "kadro" söyleminin gerçek manada kadro olduğunu söylemek en hafif manada iyimserlik olur. Dahası mevcut sınırlamalar ve feragatlerle haklarda geriye gidiş bile söz konusu olacak ne yazık ki.

Peki "AKP sahiden taşeron işçiler için iyi bir düzenleme yapmış olamaz mı?" diye kafasında halasoru işareti olanlara son dönem yasal deği-

şiklikleri ve emekçiler adına yaşanan gelişmeleri yüksek sesle hatırlatmamızda fayda var. Kadro isteyen taşeron işçiyi azarlayan Başbakan'ın (o zamanlar RT başbakandı) partisi kiralık işçiliği yasal hale getirdi. Böylece taşerondan da beter bir çalışma düzeni-işçilerin artık bir araç gibi kiralınması-yasal bir zemine oturtuldu. 45 yaşın altındaki tüm çalışanlara bireysel emeklilik zorunlu hale getirilerek hem sermayeye emekçinin cebinden yeni bir kaynak yaratıldı hem de uzun vadede kamusal emekliliğin tasfiyesi için önemli bir adım atılmış oldu. Kısa süre önce, kıdem tazminatının fona dönüştürülmesi için yeni bir hamle mücadeleci kesimler sayesinde püskürtüldü. Yabancı yatırımcılarla yaptığı toplantıda bizzat Cumhurbaşkanı OHAL'i, grevleri ertelemek için ilan ettiklerini itiraf ederken aynı zamanda devletin sınıfsal karakterini de bir kez daha göstermiş oldu. OHAL döneminde 6 büyük grev "milli güvenliği bozucu nitelikte" görülerek yasaklandı. KHK ile binlerce emekçi hiçbir yasal gerekçe gösterilmeden işlerinden edildi. Bir yanda böylesi emek politikaları uygulayan bir hükümetin taşeron işçilere güvenceli bir kadro vermesi mümkün değildir.

Dışarıda Kalanlar Taşeron İşçi Değil mi?

Mevcut düzenlemeyle kaldırılan ise taşeron işçilik değil, yalnızca kamuda çalıştırılan personelin ihale ile istihdam yöntemidir. Dahası bu düzenleme ile taşeron işçilerin büyük çoğunluğu bundan bile yoksun bırakıldı. KHK ile yapılan düzenlemelere göre Belediye ve il özel idarelerinde çalışan 450 bin taşeron işçisi kadroya değil; mali, sendikal, sosyal haklar ve ücret bakımından kadrolu işçilerle ciddi farklar bulunan belediye iktisadi teşekküllerine geçirilecek. KİT'lerde çalışan işçiler, personel çalıştırılmasına dayalı ihalelerin dışındaki ihalelerle çalışan işçiler ve özel sektör işçileri de mevcut düzenlemenin dışında. Geçmişte açtıkları davalardan, geçmişe yönelik hak ve alacaklardan feragat etmeyen taşeron işçiler de kapsam dışında tutuldu. Yani, büyük laflarla ve sayılarla başlayan kadro söyleminde dağ fare doğurdu, birçok taşeron işçi düzenlemenin dışında bırakıldı.

Kadın İşçiler Açısından Daha Çok Mobbing Ve Ayrımcılık Anlamına Gelecek

"Kadro"nun en büyük handikaplarından birisi de

Özel İstihdam Büroları Yasası'nın kadınların ağırlıklı olduğu işlere ve sektörlerle sürekli iş ilişkisini dayatması da ayrımcılığı ve cinsiyetçiliği körükleyen düşük ücretli işleri, güvencesizliği meşrulaştırmayı hedefini somutlaştıracak bir adımdır.

arşiv ve güvenlik soruşturması. Emekçiler, yıllardır yaptıkları işlerde çalışmaya devam etmek için -hem de direkt devletin yarattığı usulsüzlükten kaynaklı muvazaalı çalıştırılırken- geçmişe yönelik haklarını alamayacağı gibi bir de üstüne güvenlik ve arşiv araştırmasına tabii tutulacak. Güvenlik soruşturması hukuki denetimi olmayan keyfi bir süreç. Bir 12 Eylül faşizmi icadı olan güvenlik soruşturması, ayrımcılığa ve kayırmacılığa zemin hazırlayacaktır. Kadın işçiler açısından da durum daha da tehlikeli. Sınav ve soruşturma da emniyet ve valiliğin aktif olarak yer aldığı bir süreçte eril aklın devreye girmesi, eril baskı ve ayrımcılık ortamının oluşması son derece muhtemel.

Diğer taraftan kapsama giren işçilere yazılı, sözlü ya da uygulamalı sınav şartı getirildi. Bunun da ayrıca, istenmeyen işçilerin kadroya alınmaması için bir eleme mekanizması olarak kullanılacağını görmek için kâhin olmaya gerek yok. Bu yanı sıra güvenlik soruşturmalarının KHK'lerdeki gibi bir kıyım dönüşmesi işten bile değil. Kadrodan çok bir "kadrolaşma" uygulamasına dönecek bu süreçte özellikle kadınlar üzerinden yürütülecek ayrımcılık ve baskı ortamına, dahası eleme kriteri gibi süreçler devreye girdiğinde kadın işçilerin ikincil emek olarak görülüp önce elenmesinin önünde ise hiçbir koruyucu mekanizma yok.

Kıralık İşçilik Devreye Girecek, Kadın Emeği Kullanılacak

Kadın işçiler, taşeron işçilerin en güvencesiz, en ucuza çalışan ve en kötü muameleye, mobbinge maruz kalan, işçi sağlığı ve güvenliği hiçbir biçimde düşünülmemiş kesimiydi. Bu düzenleme kadınlara daha eşit, sağlıklı, güvenceli bir çalışma ortamı hazırlamayacağı gibi, kadın emeğinin daha da değersizleştirilmesi ve güvencesizleştirilmesi politikaları için zemin yaratacaktır.

2016 Mayıs'ında yasalaşan Kıralık İşçilik Yasası bundan sonraki süreçte kamuda özellikle kadın emekçilerin ucuza ve güvencesiz istihdamı için yaygın yöntemlerden birisi olacak örneğin. Doğum izni sonrası kadınlara yarı zamanlı "çalışma hakkı"nın formüle edildiği yasada yarı zamanlı çalışacak kadınların özel istihdam büroları aracılığıyla kiralanması şartı getiriliyordu. Özel İstihdam Büroları Yasası'nın kadınların ağırlıklı olduğu işlere ve sektörlerle sürekli iş ilişkisini dayatması da ayrımcılığı ve cinsiyetçiliği körükleyen düşük ücretli işleri, güvencesizliği meşrulaştırmayı hedefini somutlaştıracak bir adımdır.

Keyfiyete Teslim Olmamak İçin Mücadeleye!

Hükümetin mevcut düzenlemesiyle taşeron işçiler 2020 yılının neredeyse sonuna değin mevcut hakları ve ücretleriyle çalışmaya devam edecek. Bu sürecin ardındansa Çerçeve Anlaşma Protokolü adıyla, özgür toplu sözleşmenin tümünden önüne geçebilecek bir düzenleme söz konusu olacak. Bilindiği gibi hükümet Memur Yasası'na ilişkin değişiklik için de sürekli olarak 2019'u adres göstermekte. Hal böyle olunca emekçiler olarak 2019 sonrası için çok köklü bir kamu personel reformu ile karşı karşıya karşıyayız. Bir taraftan kamu emekçilerinin geçmiş kazanımlarına ve en önemlisi de iş güvencesine göz diken planlar, diğer yanda işçilere de memurlardaki gibi özgür toplu sözleşmenin olmadığı bir düzen yaratılmak istenmesine karşı mücadele her zamankinden daha kolektif ve çetin olmak durumunda. Ayrımsız, koşulsuz kadro ve güvenceli iş talebimiz ve mücadelemiz güncelliğini hala korumaktadır. Birleşik sömürüye karşı birleşik mücadeleye...

Politik Tahhakkümün Gölgesinde

Uzunca dönemdir bütün bir toplum olarak yaşadıklarımız tamamen travmatik diye bir iddiayı dile getirmiş olursak, beylik bir saptamayı dile getiriyor olmaktan dolayı sıkıcı görünür müyüz?

Bazen toplum olarak yaşadıklarımız ve vardığımız durum bireysel yaşantılarımızla ne kadar orantılı olabilir? Yaşanılanların doğal sonucu çoğunlukça büyük bir bıkkınlık ve yılgınlık hissi. Tabii umut her daim baki, zihinlerimizin, deneyimlerimizin bir kenarında cılızda olsa yaşamlarımıza parıldayan.

Ülkemizde ve bölgemizde son birkaç yıldır yaşana gelenlerin yarattığı buhran toplumsal bir hal almaya başladı. Korkuya dayalı politik bir kurgu romanın karakterleri gibi yaşıyor olduk. Öyle ki var olan ekonomik ve politik olaylara ilişkin değerlendirme yapmamız bizlere külfet olarak geliyor.

Politik alanın tamamen otoriter ve sindirici olması, korkuları besliyor. Toplumsal yapının keskinleştiği, insanların birbirini dinleyemez, anlayamaz hale geldiği hoşgörünün zayıfladığı ve nefretin zehirli bir sarmaşık gibi tüm yaşam alanlarımızı da dair boğucu etkileriyle baş etme halindeyiz epeydir.

OHAL, KHK'ler, ihraçlar, açıklık grevleri, yasal ve yasa dışı olan birçok yurttan gittikçe sistematikleşen çocuk istismarları, sürekli hale gelmiş, valiliklerce art arda alınan temel özgürlüklere ilişkin yasak kararları... Yaklaşık son üç yıldır hep bunları dinliyor ve tartışıyoruz. Söz konusu travmatik yaşantılar bizlere bireysel olarak da yansımakta.

Hukukun hiçe sayılması, toplumsal ve siyasal adaletsizlikler, tamamen politikleştirilen ve içeriksizleştirilen kamusal eğitim, vergi oranlarına ilişkin hunharca artış, ücretli çalışanların gereksinimleri karşılayacak gelire sahip olamamaları durumunun kalıcı hal alması, elleri silahlı sivillerin sayıca kat be kat artması ve dernekleşerek kamusallaşması vs.

**Türkiye'de
LGBTİ hareketi
görünür olmaya
başladığından
beri birçok
sefer gerek
yok sayılmak
gerekse
baskılanmak
için sayısız
antidemokratik
uygulamalarla
karşı karşıya
kaldı.**

Kamusal düzene ve güvenliğe karşı bu türden tehlikeli oluşumlara göz yumulması, devletin politik ve mali olarak açıkça bu türden oluşum ve örgütlenmelere destek vermesi, toplumun bir arada yaşama deneyimine karşı kurgulanmış, göz göre göre yaklaşan toplumsal bir kargaşaya neden olacak gelişmelerdir.

O kadar ki Trump yönetimi tarafından Kudüs'ün İsrail devletinin başkenti olarak kabul edilmesi kararına karşı eylem yapan gruplardan muhafazakâr İslamcı kesimlere destek verilerek, sosyalist gruplarca yapılanlara ise güvenlik güçlerinin kamusal düzen gerekçesi ile müdahale etmesi, kamusal gücü kullanma biçimine ilişkin amaçlı taraf olmayı ve hukuksal olarak siyasi bir suç içindir.

İstanbul'da yaşayanların yakından bildiği Taksim'de 1 Mayıs kutlamaları yapılmasın diye, Beşiktaş, Beyoğlu ve Şişli'yi birbirine bağlayan sokak ve caddelerin her noktasına demir kafeslerden bariyerler çekilmesi önlemi, 2018 itibarı ile yılbaşı kutlamalarını engellemek için de kullanılmaya başladı. Böylece bizler için istibdat yalnızca tarih kitaplarının iki meşrutiyet arası bir dönemi olmaktan öte günlük bir deneyim oldu.

Yasaklanan yayınlar, kapatılan gazete ve tv kanalları, iptal edilen radyo frekansları, faaliyetleri durdurulan STK'lar, yasaklanan sosyal, sanatsal ve kültürel etkinlikler... Tüm bu etkinliklerin yasaklanmasının kamusal düzene nasıl bir katkısının olabileceğini düşünürken

Orwell'in kurgusal politik metinlerinin içinde buluyoruz kendimizi.

Buna karşın kamu gücünü elinde bulunduranlarca her fırsatta kamu düzenini sağlama bahanesi ile politik tutsaklaştırma yöntemleriyle muhalif olanların ehlileştirilmesi gayreti, kısa vadede sürdürülebilir bir çözüm gibi görünmektedir, bu yöntemler bütün insanlık tarihinden gelen deneyimlerle açığa çıktığı üzere asla bir çözüm olmayacaktır. Açık ve seçik totaliter yöntemlerin bir çözüm olmadığına bilinmesine rağmen, tarihte başarısızlıkları ortaya çıkmış bu baskıcı, tahakküm altına alıcı ve yok sayıcı metotları uygulamada ısrar etmenin akılcı dayanağı ne olabilir? Politik ve kişisel çıkarları devam ettirme, ortaya çıkması olası ya da çıkan yolsuzluk skandalları ve başka nice hukuki skandalları puslu hale bürümek dışında başka bir akılcı neden görünmemektedir.

Açık Bir Politik Hedef Olarak LGBTİ

Yaratılan bu puslu havada kadına, emeğe ve LGBTİ'lere ilişkin alınan bir dizi antidemokratik karar ve uygulamalar da mı bu amaca hizmet için yürürlüğe konmaktadır? Söz konusu kişisel ve politik çıkarları devam ettirme, var olan hukuksuzluk ve yolsuzlukları dillendirilemez, yazılamaz, çizilemez bir politik ortamı oluşturma çabasının ürünüdür. Uzun erimli olarak toplumu bir bütün olarak muhafazakarlaştırma davasından ayrı tutmamakla birlikte, muhalif bir tutuma sahip her tür

Yaratılan bu puslu havada kadına, emeğe ve LGBTİ'lere ilişkin alınan bir dizi antidemokratik karar ve uygulamalar da mı bu amaca hizmet için yürürlüğe konmaktadır? Söz konusu kişisel ve politik çıkarları devam ettirme, var olan hukuksuzluk ve yolsuzlukları dillendirilemez, yazılamaz, çizilemez bir politik ortamı oluşturma çabasının ürünüdür.

politik yapı ve oluşuma yönelik yasaklayıcı uygulamaların ardında gün yüzüne çıkması muhtemel hukuksuzlukların kaygısı yaşadığımız son üç yılın temel gerekçesidir.

Ve son olarak söz konusu bas-
kı ve zorlama günlerinde LGB-

TI'lere yönelik kamu gücü tarafından sergilenen yok sayıcı politik uygulamalara karşı birkaç söz ederek tamamlamak istiyoruz cümlelerimizi.

Türkiye'de LGBTİ hareketi görünür olmaya başladığından beri birçok sefer gerek yok sayılmak gerekse baskılanmak için sayısız antidemokratik uygulamalarla karşı karşıya kaldı. 90'larda örgütlerimizin valiliklerce kapatılma kararlarını verdiğimiz hukuk mücadeleleri ile kazandık. 2015'ten beri ise örgütlülüğümüzün en önemli göstergesi olan onur yürüyüşlerimiz yine demokratik olmayan yöntemlerle kültürel ve muhafazakâr toplumsal yapı gerekçe gösterilerek şiddetle ve korkuyla engellenmekte. Ancak tüm zorlama, sindirme ve yok sayılma gayretlerine karşın, üzerimize yönelen kamu gücüne karşı hareketimizin özü olan ilkelerimizle görünür olmaya devam etme uğraşı veriyoruz, "Ne yanlışız ne de yalnızız" demeye devam ediyoruz, devam edeceğiz.

Örgütlülüğümüz muhafazakâr politik yapıların kamusal oto-

riteleri ile görünür olmaktan uzaklaştıkça, varlığımızı ve görünürlüğümüzü ilan etmeyi daha da önemsiyoruz. Çünkü aksi durum, kamusal haklarımızdan faydalanamamaya, nefret cinayetlerine kurban gitmemize neden olmaktan başka yıkıcı politikalarla da sınıyacak bizleri.

Görünürlüğümüze muhafazakar politik yıldırımlar kadar son iki yıldır OHAL uygulamaları da gerekçe gösterilerek sekte vurulmaktadır. Uzun ve haklı bir mücadele geçmişine sahip olan örgütlülüğümüz ve görünürlüğümüzün önündeki hiçbir keyfi ve hukuki olmayan dayatmayı kabul etmiyoruz.

Özellikle son aylarda gerek Ankara'da gerekse İstanbul'da örgütlerimizin düzenlediği kültürel ve sanatsal etkinliklere ilişkin valiliklerce kamusal güvenlik gerekçe gösterilerek konulan yasaklar yalnızca bizlerin görünürlük ve örgütlülük inancımıza ilişkin azmimizi körükleyecektir. Anayasa gereği temel yurttaşlık hakkımız olan barışçıl gösteri hakkımızı totaliter unsurlara kurban etmeyeceğimizi ilan ediyoruz.

RÖPORTAJ

Ayşegül Yalçinkaya

EĞİTİM SEN İzmir 1 No' lu Şube Üyesi

KHK VE İHRACIN GÖRÜNMEYEN YÜZÜ

Yaşama devam etmenin iyiden iyiye zorlaştığı, umut içeren cümleler kurmanın zor olduğu günlerden geçiyoruz. Bedenlerimizin, zihnimizin, duygumuzun paramparça olduğu bu günlerde, tüm bu dağınıklıkla insan kalabilmeyi başarabilmek, üzülebilmek, sevinebilmek, ağlamak, kahkaha atmak, güçlü eylemler olarak çıkıyor karşımıza. Evet, kadınlar ve erkekler olarak zor günlerden geçiyoruz. Tüm süreçlerde olduğu gibi kadınlar yaşanan her süreçte erkeklerden daha farklı ve daha şiddetli yüklerle karşı karşıya kalıyorlar. Yaşamda kalabilmek, varlık gösterebilmek, umut besleyebilmek kadınlar için daha zorlayıcı bir süreç...Yüzyıllardır yaşam erkekler için, erkeklere taraf bir şekilde kurulu, ama biliyor ve inanıyorum ki bu değiştirilemez bir olgu değil. Bugüne dek KHK ve ihraca dair tartışmalar çoğu zaman cinsiyet olgusu görünür olmadan yürütüldü. Kadınları gören bir bakışın oluşturulması şüphesiz ki kadınların derdi olacaktı. İzmir KESK Kadın Meclisi olarak kadınyaşam deneyimleri ile OHAL, KHK ve İHRAÇ dinamiklerini ve yapısını anlama niyetiyle bir etkinlik planlamaya karar verdik. Sevgili Melda YAMAN hem etkinliğin düzenlenmesi ile ilgili işin mutfağında yer aldı hem de deneyimlerini bizimle paylaştı.

Savaşa karşı barış demenin bir dizi yöntemi vardı elbet. Onlar “Bu Suça ortak Olmayacağız” diyerek Barış Bildirgesi’ni imzaladılar ve 11 Ocak 2016’dan bu yana çeşitli suçlamalara maruz bırakılarak, hedef gösterilip tehdit edilerek görevlerinden ihraç edildiler. Sevgili Melda YAMAN’da onlardan biri. Melda ile neler yaşadığını konuştuk. O halde “kadınlar için, kadınlarla birlikte olanaklar yaratılabilir mi? Sorusunu sorarak bir sohbet yürütmeye çalıştık.

Kadınların her türlü denetime karşı duracak güce sahip oldukları, bu gücü kadın dayanışması ve birlikteliğinin yarattığı ve yaratacağı umuduyla...

İhraç söz konusu olduğunda görüyoruz ki aslında herkesin kişisel bir öyküsü var. Buradan başlayalım istersen. Bu suça ortak olmayacağız bildirisine imzadan, ihraç edildiğini öğrendiğin güne neler (yaşadınız) yaşadın?

- Bildirinin açıklandığı Pazartesi gününün (11 Ocak 2016) ardından sert bir dönem başladı. Hemen ertesi gün, yani salı günü, Ondokuz Mayıs üniver-

sitesi hakkımızda soruşturma başlattı (Bu soruşturmadan kamudan ihraç cezası aldık). İkinci haftanın başında (18 Ocak) savcılıkta ifadeye çağrıldık. Bahar döneminde ders vermemiz istenmedi, fiili bir uzaklaştırma yaşamış olduk bir bakıma. Bu yaşananlar hayli can sıkıcı olmakla birlikte bizi esas zorlayan kentten yükselen nefret söylemiydi. Yerel basın bizi terörist ilan ederken, rektör ile yaklaşan rektörlük seçimlerinde aday olan öğretim üyeleri

düşmanca beyanatlar verdiler, bizi hedef gösterdiler. Bunlardan biri, diğer öğretim üyelerini bizimle ilişkisini gözden geçirmeye çağırdı.

Arkadaşlarımızla çoğu öğrencimiz yanımdaydı. Öğrencilerimiz desteğini politik bir dile tercüme edemese de sevgisini saygısını eksik etmedi. Ancak, eğitim fakültesi öğrencilerinin öncülüğünde, muhtemelen birkaç hocanın da desteğiyle bir grup öğrenci “üniversite-

“

Yaşama devam etmenin iyiden iyiye zorlaştığı, umut içeren cümleler kurmanın zor olduğu günlerden geçiyoruz. Bedenlerimizin, zihnimizin, duygumuzun paramparça olduğu bu günlerde, tüm bu dağınıklıkla insan kalabilmeyi başarabilmek, üzülebilmek, sevinebilmek, ağlamak, kahkaha atmak, güçlü eylemler olarak çıkıyor karşımıza.

”

de terörist hoca istemiyoruz” başlığıyla bizim üniversiteden atılmamızı talep eden bir imza kampanyası başlattı. Birkaçı da hemen üniversitenin girişindeki üst geçide adlarımızın yazılı olduğu pankart asıp, tüm gece başında bekledi. Pankartın iki

yüz metre ilerisinde bulunan polis karakolu bunun ancak sabah farkına varabildi.

Yeni ders yılında ders aldık. Ders programları hazırlandı, bizim derslerimiz de ilan edildi. Ancak hemen ertesi günü Rek-

törlükten gelen sözlü emirle dekanlıklar dersleri elimizden aldı. Yani yeni dönemde de ders veremedik. 22 Kasım’da yayımlanan 677 sayılı KHK ile de üniversiteden (kamu hizmetinden) ihraç edildik.

OHAL ve KHK keyfiyetiyle açığa alma ve ihraç yaşandı ve yaşanmaya devam ediyor. Sevgili Melda, Barış İçin Akademisyenler olarak 2016 Ocak ayında yayınlanan “Bu Suça Ortak Olmayacağız” metninin imzacılarından. Bir kadın olarak taşra üniversitesinde imzacı bir kadın akademisyen olarak bu süreçte dair neler söylersin?

- Taşrada kadın akademisyen olmak öncesinde de zordu. Biliyorsun, diğer tüm kurumlar gibi üniversiteler de eril yapılar;

Taşrada kadın akademisyen olmak öncesinde de zordu. Biliyorsun, diğer tüm kurumlar gibi üniversiteler de eril yapılar; hele ki taşradakiler. Bir kadın olarak üniversitelerde var olmak için epey çaba sarf etmek gerekiyor. Hele bir de muhalif feminist bir kadınsan, işler daha da güçleşiyor.

hele ki taşradakiler. Bir kadın olarak üniversitelerde var olmak için epey çaba sarf etmek gerekiyor. Hele bir de muhalif feminist bir kadınsan, işler daha da güçleşiyor. Bu şikâyet edeceğim bir durum değil kuşkusuz; zira feminist mücadelenin zemini de bu değil mi? Sana buna dair çok çok basit örnek vereyim; bir kadın, özellikle de taşrada da, üniversite yönetiminin gözünde daima "hanımdır"; Hanım'dan Hoca'ya geçmek zordur. Bunun iki anlamı

var diye düşünüyorum; Birincisi, bilim, kadınlara uygun bir emek alanı olarak görülüyor, ikincisi size cinsiyetiniz sürekli hatırlatılıyor, hem de toplumsal cinsiyet rollerinizle birlikte; hanım hanımcık olmalısın, deniyor.

İmza sonrasında bunu daha sert yaşadım tabii. Ondokuz Mayıs üniversitesindeki tek kadın imzacı idim; kentteki nefret söyleminden ürktüğümü söylemeliyim. Sanırım üçüncü günün gecesiydi; gece yarısı uyandım ve şöyle düşündüm: Bir daha sahilde yürüyüş yapamayacağım! Bir süre evden tek başıma çıkamamış, fakülteye tek başıma gidememiştım çünkü. Tabi bir süre sonra "normalleşti" ama tuhaf şeyler de oldu. İmzadan önce fakülteden bir arkadaşım ile birlikte Canik Belediyesi'nin düzenlendiği Kent ve Kadın sempozyumuna bir bildiri yollamıştık; kabul edilmişti. İmzanın ardından Canik Belediye Başkanı "hendekçi öğretim üyesini veto ediyorum" diyerek sunuşumuzu iptal etti.

İhraç sonrası yeni bir yaşamı örgütlemek gerekti. İhraç edilen birçok kişi yaşamı örgütlediği kentten ayrılmak zorunda bırakıldı. Bu süreci örgütlerken neler yaşadın ve bir kadın olarak nelerle karşılaştın?

- Samsun'da üniversite lojmanlarında otuyordum. Kasım sonunda KHK ile ihraç edilince lojmanı on beş gün içinde boşaltmam gerekti. Memurların görevi sonlandığında devlet lojmanlarında iki ay kalmak hakkı vardı aslında; ama bir

KHK ile bu süreyi on beş güne düşürmüşlerdi. Bu nedenle hızlıca yeni bir ev bulmak ve evi taşımak zorundaydık. Samsun'da kalmak istemedim, İstanbul'a dönmeyi düşündüm ama İstanbul pahalı bir kent, göze alamadım, sonunda Samsun'dan ayrılıp Karaburun'a yerleşmeye karar verdik, alelacele bir ev bulduk, canım arkadaşlarımla eşyaları topladık ve on beş gün dolmadan Samsun'dan ayrıldık. Üniversiteden, işimden, öğrencilerimden olmaya bir de arkadaşlarımdan uzaklaşmak eklendi.

Karaburun'da önceden tanıdıklarımız, yeni tanıştıklarımız hepsi bize kucak açtı, bizi sevgiyle dayanışmayla karşıladı. Samsun'dan ayrılırken de Karaburun'a yerleşirken de kadınların desteğini, dayanışmasını hiç unutamam.

Bu sürece ilişkin düşüncem ne biliyor musun? Bu süreçte tüm duyguları çok daha derinlikli yaşadım, hala öyle yaşıyorum. Dayanışmayı, dostluğu, hayal kırıklığını, gönül koymayı, gönülden bağlanmayı hücrelerimde hissederek deneyimledim. Bundan böyle ne dayanışma kolayca sarf edilebilir bir sözcük ne de dostluk; hepsinin bir ağırlığı var! Galiba bu süreç bizlere hayatın hakikatini gösterdi, hem de kaç cepheden birden. Birkaç yerde söylemiştim, burada da yinelemek isterim, sadece imza yahut KHK'lerle ilgili değil, son üç yıldır yaşananlarla alakalı olarak, ne yaptığımız, nerede durduğumuz, neyi göze aldığımız, hepsiyle, kendi tarihimizi yazıyoruz bir bakıma.

Kuşkusuz bir dizi dayanışma etkinliği düzenlendi. Dayanışma akademileri kuruldu. Kadınlar ve erkekler olarak bu süreçte dayanışmayı kuracak koşulları oluşturmaya çalıştık. Her daim kadınlar örgütlenmenin dayanışmanın başka yöntemlerini üretmeye çalıştılar. Kadınlar bu süreçte nasıl dayanıştılar, kadınların başka türlü bir dayanışma kurma koşulu nedir?

Dışarıya çıkmaya korkarken, savcılığa ifadeye giderken, soruşturmayla savunma hazırlarken, eşyaları toplarken, yeni eve yerleşirken, her daim kadınlardan destek aldım. Feminist dostlar, akademisyenler, avukatlar hepsi bir biçimde dayanışma içindeydi.

- Kadınlar, feminist arkadaşlarım, hiç yalnız bırakmadı beni; Türkiye'nin dünyanın dört bir yanından yazdılar, aradılar. Yanı başımda olup da yüzünü çevirenler de oldu tabii. Ama kadınlarla kurduğumuz dayanışma çok güçlüydü, hiç yalnız olmadığımı hissettirdi bana. Dışarıya çıkmaya korkarken, savcılığa ifadeye giderken, soruşturmayla savunma hazırlarken, eşyaları toplarken, yeni eve yer-

leşirken, her daim kadınlardan destek aldım. Feminist dostlar, akademisyenler, avukatlar hepsi bir biçimde dayanışma içindeydi. Bu sürecinden üstesinden kadınlarla geldim doğrusu.

Sonraki süreçte de iş ilanlarını iletenler, bir çeviri bulmaya çalışanlar, evini açanlar, evinde yaptığı konserveyi paylaşanlar, sürekli arayıp soranlar çoğunlukla kadın arkadaşlarımdı.

OHAL, KHK ve ihraç üzerine bir dizi etkinlik yapıldı. Bir sürü söz söylendi. İzmir KESK Kadın Meclisinin düzenlediği "KHK ve İhracın Görünmeyen Yüzü" etkinliğinden bahsedelim biraz. Etkinliğin başından sonuna emek verdin. Hem bu sürecin emektarı hem de etkinliğin katılımcısı olarak neler söylemek istersin?

- Bu etkinliği biraz anlatayım istersen. KHK'yle üniversitelerden ihraç edilen akademisyenlerle dayanışma etkinliği düzenlemeye karar verdiğinizde haberleşmiştik. Nasıl bir etkinlik olsun diye kafa yorarken konuşmacılar çalışma alanlarıyla ilgili konularda sunuşlar yapmak yerine yaşadıklarını anlatsa, kendimizi anlatsak, birbirimizi dinlesek diye düşünmüştük hatırlıyorsun.

Sonra İzmir KESK Kadın Meclisinin davetiyle İzmir'den ve diğer kentlerden KHK'lerle ihraç edilmiş beş altı akademisyen bir araya geldik. Ankara'dan, Muş'tan, İzmir'den, Samsun'dan, Kocaeli'den kadınlar, her birimiz, yaşadığımız süreci anlattık. Taşrada yaşamakla, büyük kentte yaşamakla, profesör olmakla, araştırma görevlisi olmanın; evli, yalnız, çocuk büyüten kadın olmakla, tek başına çocuk büyüten kadın olmanın bu süreci nasıl farklı etkilediği üzerine konuştuk. Her birimiz kadın olarak deneyimimizi, sıkıntılarımızı, umutlarımızı dile getirdik.

Dinleyiciler arasında kamudan ihraç edilmiş çok sayıda KESK'li kadın arkadaşımız da vardı. Onların deneyimlerini dinledik, birlikte uygulandık ama birlikte umutlandık da. Birbirimizden güç aldık. Sağ olun, var olun, sizlerin emeğiyle gerçekleşti bu etkinlik. Açıkçası son zamanlarda katıldığım en iyi etkinlikti.

Emeğimize, örgütlülüğümüze, eşitlik ve özgürlük mücadelemize ket vurulmaya çalışılıyor. KESK'li kadınlar olarak hakları-

mızdan, örgütlülüğümüzden ve alanlardan çekilme-yeceğiz diyoruz. Bu nasıl bir mücadele ile mümkün olabilir?

- Pek çok zor dönemde KESK'li kadınlar olarak bir araya geldik; sokakta, iş yerlerinde, okullarda, salonlarda mücadelemizi sürdürdük: "Kadın katliamları son bulana kadar mücadele edeceğiz", "Darbelere, savaş, güvencesizliğe ve şiddete karşı biz kazanacağız!", "OHAL düzeninize karşı, susmuyoruz! Korkmuyoruz! İtaat etmiyoruz", "Emeğimiz, bedenimiz, kimliğimiz ve alanlar bizimdir!", "İş cinayetleriyle mücadele edeceğiz", "Tecavüzü meşrulaştıran yasalarınızı kabul etmiyoruz" dedik. Biz hem KESK'te yıllardır güçlendirdiğimiz örgütlülüğümüzden hem de kadın dayanışmasından / feminist dayanışmadan aldığımız güçle bir araya geldik, mücadelemizi ilmek ilmek ördük.

Elbette son dönemde çok sert koşullardan geçiyoruz, alanlara inmemizi, ses çıkarmamızı engellemeye çalışıyorlar, ama biz biliyoruz ki ne kadar geri çekilirsek o kadar üzerimize gelecekler. O nedenle daha çok bir araya gelmeli ve belki de yeni eylemlilikler üzerine düşünmeliyiz.

Şüphesiz ki bir kriz dönemi içerisindeyiz. Toplumsal cinsiyet rollerinin kriz dönemlerinde pekişmesi ya da gücünü kaybetmesi beklenir. Feminist politika açısından içinde bulunduğumuz sürece ilişkin gözlemlerin nelerdir?

- Otoriter rejimler her daim muhafazakâr politikalarla güç almıştır, hele bir de keskin liberal dönemler söz konusu olduğunda, aileler en elverişli tampon mekanizma görevi görür. Muhalefeti ezerken, insanları hane içine, aile ilişkilerine sıkıştırmak, aslına bakarsanız iktidarların kritik araçlarından biri olagelmıştır. Bana kalırsa benzer bir süreçten geçiyoruz. Bir yandan ard arda kadın düşmanı politikaların bombardımanı altındayız bir yandan da kadınların, LGBTİ'lerin etkinlikleri, eylemleri engelleniyor.

Feminist politika söz konusu olduğunda bu süreçler daha da kritik hale geliyor, zira feministler yıllardır mücadele ettikleri aile, annelik, bakım işleri gibi "toplumsal cinsiyetle alakalı" meselelerin içine gömülü buluveriyorlar kendilerini. Sonraktan, eylemlerden, mücadeleden çekildikçe, hane içine, aile ilişkilerine dönüyorlar çünkü. Bu sürecin hem kadınların bireysel yaşantılarına hem de feminist mücadeleye verdiği hasar çok büyük.

Bu nedenle örgütlenmeye her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyduğumuz bir dönemden geçiyoruz. Birbirimizden güç almaya, cesaret toplamaya ihtiyacımız var; birbirimizi dürtmeye, birbirimize ayna olmaya ihtiyacımız var. Bu sürecin hemen öncesinde Sosyalist Feminist Kolektif'in dağılmış olması, Amargi gibi örgütlerin kapanmış olması büyük talihsizlik, ama elbette ki bu bir araya gelmeyi, yeni oluşumlar üzerine düşünmeyi engellemiyor. Belki de tam zamanı!

HAYATIN İÇİNDEN, KADINLARIN GÜCÜNDEN...

Üzerimizdeki kara bulutlar hiç eksilmemişti tarih boyunca, üstelik şimdi dağıttığımız bulutlar bile basmaya başlıyor yeniden. En yukarılarda karanlıklar toplanırken biz ayaklarımızın bastığı yerden nasıl dağıtacağız tepemizdekileri, çaresiz miyiz, küçücük müyüz yeryüzünde? Hayatlarına ve haklarına yapılan saldırılar en tepeden düzenlenirken, kadınlar hayatın içinden cevap veriyor tüm saldırılara: “Ne kazandığımız haklarımızdan ne de eşitlik, özgürlük mücadelemizden vazgeçeriz! Dağıttığımız bulutlar geri dönmeyecek, o gökyüzü açılacak.”

Çok geriye gitmeye gerek yok, sadece son 2 yıl bile kadınların hayatlarına ve haklarına yapılan tepeden saldırıları anlatmaya yetiyor, 2019’a giderken tek adam rejiminin sinyallerini de veriyor. Müftülük yasasında olduğu gibi “isteseniz de istemeseniz de bu yasa geçecek” diyen tepedeki tek adama karşı da kadınların mücadelesini büyütmesi gereken bir dönemin sinyalleri bunlar. Ülke OHAL karanlığını, baskısını yaşarken ‘tecavüzü aklama yasasına’ karşı kadınlar isyanlarını sokaklara taşıyıp yasayı geri çektirmişlerdi. 16 Nisan referandumu sonrasında ise kadınla-

rın karşısına tek adamın kendisi açıkça dikildi ve kadın erkek arasındaki eşitsizliği dinselleşmeye birlikte derinleştirecek olan 'müftülük yasası' meclisten geçti. Müftülük yasası ardından yeniden düzenlenen boşanma komisyonu raporu ile de kadınları ve çocukları hedef alan yasal düzenlemeler devam etti. Kadını değil aileyi korumayı hedefleyen boşanma komisyonu raporu 'arabuluculuk' yöntemi ile boşanmayı zorlaştırıp, kadınları şiddet gördükleri aile içine hapsetmeyi hedeflerken çocukların cinsel istismarının rızaya dayalı olabileceğini söyleyip istismarcılarına 'başarılı evlilik' halinde cezasızlık sunuyor.

Kadınları toplumsal cinsiyet rollerine uygun biçimde asıl görevlerinin 'annelik' ve ev işleri olacak şekilde çalışma yaşamına dahil eden, sermayenin ihtiyaçlarına göre hazırlanan torba yasalar ve rejimin gerektirdiği gibi güncellenen 'ulusal istihdam genelgesi' kadının adını dahi siliyor. Kadınları çalışma yaşamından silen, güvenceli yaşamın dışına şiddetin, cinsiyetçiliğin merkezine iten yasalarla kadınlar itaate zorlanıyor.

İktidar yasaları toplumsal cinsiyet eşitliğini ortadan kaldıracak şekilde düzenlerken eğitim sistemini de buna göre güncelliyor. Cinsiyetçi müfredatla toplumsal cinsiyet rolleri okullarda teorik ders olarak okutuluyor. Erkeklerin liderlik, evi geçindirme rolü, kadınların çocuk bakma sorumluluğu üzerinden kocaya itaatin ibadet olduğu öğretiliyor. Filmlerde bile görürüz, felaketlerden kurtarma operasyonlarında 'önce kadınlar ve çocuklar' diye bağrışmalar olur. Gerçek hayatta felaketlerden kurtarmak için değil diktatörlüğün inşası için 'önce kadınlar ve çocuklar' diye bağırıyor birileri. Çünkü, nesil itaat etmezse, hele de kadınlar itaat etmezse tek bir adam bağıramaz!

Onların yasaları, fetvaları varsa bizim cesaretimiz var!

Tepelerde hazırlanan yasalara, göklerden diyanetin fetvaları ve iktidar temsilcilerinin mırıldanmaları eşlik ediyor ve gelip yeryüzünde hayat buluyor. Ensar vakfında 45 çocuk cinsel istismara uğrarken 'bir kereden bir şey olmaz' diye Ensar'ı savunan Aile ve Sosyal Politikalar Bakan'ı, 'küçüğün rızası' diyerek çocuk istismarcılarını ko-

İktidar yasaları toplumsal cinsiyet eşitliğini ortadan kaldıracak şekilde düzenlerken eğitim sistemini de buna göre güncelliyor. Cinsiyetçi müfredatla toplumsal cinsiyet rolleri okullarda teorik ders olarak okutuluyor.

ruyan Adalet bakanı ve yasalardan cesaret alan çocuk istismarcıları kendilerini 'çocuğun rızası vardı' diye savunabiliyorlar. Onların yasaları varsa bizim de cesaretimiz var! İzmir'de bir okulda çocukları taciz eden okul müdürü neredeyse cezasız kalacakken Saadet öğretmenin mücadelesiyle yeniden gündem oldu ve çocuk istismarcısı cezasız bırakılmadı. Saadet öğretmenin cesareti ve ısrarı yasalara ve koruyuculara galip geldi.

Her gün kadınların ne giyineceğini, nasıl davranacağını bas bas bağıranlardan cesaret alan adamcık şort giydiği için Ayşegül Terzi'ye otobüste tekme atabilmiş, Başbakan Binali Yıldırım da rahatsızlığını haklı gösterecek şekilde mırıldanmıştı. Her an her yerde bütün kadınların aynı tekme maruz kalabileceklerini bile kadınlar otobüslere şortlarıyla binmeye devam ediyor, şortlarıyla sokağa çıkıyor. Şortunu giyen kıyafetine karıştırmayan kadınlara mı itaat ettirecekler?

Hepimiz her gün şiddetin farklı biçimlerini yaşıyoruz. Bir kadının başına gelen hepimizin başına gelir biliyoruz. Şiddete uğrayan tanımadığımız bir kadın da olsa o biziz biliyoruz. İstanbul'da kocasının şiddetine uğrayan kadını arabasına alıp kurtaran kadın 'ben onun kız kardeşiyim' diyerek erkek şiddetinin karşısına kadın dayanışmasını diyor. Kadını korumayan yasalara rağmen ka-

dınlar kadınları koruyor. Samsun'da boşandığı eşi tarafından ölümle tehdit edilen, şiddete uğrayan Deniz "yanında kadınlar olunca hiçbir şeyden korkmuyorsun" diyerek kadın dayanışmasının gücünü bir kez daha hatırlatıyor. Zonguldak Filyos'ta belediye başkanının korumasının, "Filyos'ta kadınların bisiklete binmesini istemiyoruz. Bisiklete binerek herkesi tahrik ediyorsunuz. Evli

kadınsın, utanmıyor musun" diyerek bir kadına saldırmalarının ardından Zonguldak'ta bisikletle-riyle sokağa çıkan kadınlardan belediye başkanı özür diliyor. Trabzon'da kadınlar 'erkek mekanı' olan kahvehaneye giderek erkekleri eve gönderiyor ve kamusal alanların cinsiyetçiliğine meydan okuyor.

Kadınları eve kapatmaya çalışan hangi yasa hangi fetva itaat ettirecek kahvehaneden erkekleri gönderip, oyun kuran kadınları? Erkekler cesaretlerini iktidarın gücünden alırken biz kadınlar mücadelemizden, dayanışmamızdan alıyoruz cesaretimizi.

Tarih kadınların haklarını ancak mücadeleyle elde edebildiklerini gösterdi, göstermeye devam ediyor. Bugün tek adam kadınların kazanılmış haklarını da hedef alarak diktatörlüğünü garantilemeye çalışıyor. Ancak kadınlar yasalara, tek adama, cesaretini iktidardan alan kadın düşmanlarına karşı itaat etmiyor, kadın dayanışmasını hayatın içinden mücadeleye dönüştürüyor. Dayanışmayla güçleniyor, hayatlarını savunuyor kadınlar. Karabulutları dağıtmak üzere nefeslerini biriktiriyor.

Kadınları eve kapatmaya çalışan hangi yasa hangi fetva itaat ettirecek kahvehaneden erkekleri gönderip, oyun kuran kadınları? Erkekler cesaretlerini iktidarın gücünden alırken biz kadınlar mücadelemizden, dayanışmamızdan alıyoruz cesaretimizi.

ATAERKİ ve BİRİKİM

Yazar: Maria Mies

Sayfa Sayısı: 434
Baskı Yılı: 2012
Dili: Türkçe
Yayınevi: Dipnot

Maria Meis, kitabında yeni kadın hareketi bağlamında birdenbire oluşmuş fakat zamanla aslında herkesi ilgilendiren genel başlıklar şeklinde kendisini açığa vuran bazı sorunları gündeme getiriyor. Bu anlamda kadın sorununun belli bir konuya odaklanmış bir sorun olmayıp en genel biçimiyle tartışılması gerektiğini savunuyor.

Mies : **“Feminist hareket dünyanın daha fazla bölgesine yayıldıkça, feminist sorunlar dünyayı yönetenler nezdinde daha fazla kabul gördükçe, feminist hareketin neye karşı ve ne için mücadele ettiği soruları giderek daha çok önem kazanıyor. Bütün kadınların erkekler tarafından ezildiğini, sömürüldüğünü söylemek yetmez. Sadece erkeklerin değil, sistem olarak kapitalist ataerkinin düşmanımız olduğu konusunda hemfikiriz. Benzer şekilde pek çoğumuz feminist başkaldırının bütün sınıf, ırk ve emperyalizm engellerine karşı çıktığını düşünürüz. Cinsler arası bölünme sadece hiyerarşik bölünmeden ibaret olamaz, özü itibarıyla erkeklerin kadınlar üzerindeki tahakküm ilişkisi ile iç içe geçmiş başka toplumsal ve uluslararası bölünmeler söz konusudur. Kadın sorununu günümüzün gerçekliğini oluşturan bütün ilişkiler bağlamında, yani sermaye birikiminin emri altındaki küresel iş bölümü içinde kavramadığımız sürece dünya çapında feminist hareket içerisinde var olan kafa karışıklığı sürecektir.”** diyor ve bu tartışmayı:

- Feminizmin asıl mücadele konularının neler olduğuna,
- Cinsiyete dayalı iş bölümünün toplumsal kökenlerinin izine,
- Sömürgeleştirme ve ev kadınlaştırma süreçlerinin birbiriyle ilişkili ve çift taraflı olarak

yaşandığı tarihe, cadı avı sırasında kadınların kendi bedenleri ve yaşamları üzerindeki otonomilerinin yok edilmesine, ilerleme ve medenileşme uğruna öteki ülkeleri ve kadınları “doğa” olarak tanımlayan ya da “BEYAZ ADAM” tarafından sömürülecek sömürgeler haline getirilmelerine,

- Yeni uluslararası iş bölümünü ve kadınların yeni sistem içinde en ucuz üretici ve tüketici rolüne, kadınları her yerde başkasına muhtaç ev kadınları olarak tanımlanma politikasını ve ev kadınlaştırma sürecine,
- Gerçek anlamda ücretli emeğe dayanmayan üretim ilişkilerinin kurulmasında kadına yönelik şiddetin rolüne,
- Kurtuluş savaşı ve devrim yaşamış sosyalist ülkelerin sermaye birikiminin, yasalarında mümkün olmayan kadının kurtuluşu için istenen alternatifleri hazırlayıp hazırlayamayacağı sorusuna,
- Metaların, servetin, ve üretici güçlerin sürekli genişleyen büyümesini temel alan birikim modelini aşacak feminist bir toplum konularına bölümler halinde odaklanarak sorunların tarihsel ve toplumsal izlerini titiz bir araştırmayla, birçok kişinin aralarında bağlantı kurmada güçlük çektiği sorunlar dizisini birbirine bağlayan yaklaşımla müthiş bir çalışma hazırlamış Meis.

Başka bir dünyanın mümkün olduğuna inanan kadınlar için bir solukta okuyamayacağınız, her bölümde nefesinizi kesen, her cümlede derin bir soluk alıp uzun uzun düşüneneceğiniz ve eğer okumadıysanız keşfetmekte neden bu kadar geç kaldığınıza hayıflanacağınız bir baş ucu kitabı: Ataerki ve Birikim.

BİR ÇOCUĞUN
ÇIKARAMADIĞI
SES OLMAK
ZORUNDASIN

MART

karda
kışta
kiyamette
bir arada!

